АДОЛАТ КУЧЛИ, КУЧ ЭСА АДОЛАТЛИ БЎЛМОҒИ ЛОЗИМ

Адолат

Ўзбекистон «Адолат» социал - демократик партиясининг газетаси

1995 йил, 22 апрель, шанба, № 3
Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ДАСТУРИ

2-бет

Саҳифаларимизда ўқийсиз:

Ойнаи жаҳонда

3-бет

«У ДУНЁ»ДАН ҚАЙТГАН...

4-бет

Нурота тумани ўз қоракўллари билан дунёга машҳур. Шу кунларда 500 минг гектарга яқин яйловларда юз минглаб қўй-қўзилар асраляпти. Пухта тайёргарлик билан киришилганлиги сабабли туманда қўзилатиш мавсуми яхши ўтмоқда. Чўпонлар ҳар юз бош совлиқдан юз ва ундан ҳам ошириб қўзи оляптилар. Қўзиларнинг 70 фоизи эса ўстиришга қолдирилаётир. Тадбиркор чўпонлар қўй боқиш ва қоракўл тери тайёрлаш билан бирга ўзлари олган хом ашёдан тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришга ҳам қўл урмоқдалар. Алишер Навоий номли жамоа хўжалигида яқинда қоракўл теридан тайёр кийимлар тикишга ихтисослашган «Омега» Ўзбекистон — Греция қўшма корхонаси ташкил топди. Бу ерда тикилаётган бош кийимлар ва пўстинлар ҳатто чет элга ҳам чиқарилмоқда.

Суратда: «Ғозғон» жамоа хўжалигининг тажрибали чўпонлари Шабан Обидова ва унинг қизи Гулмира.
Т. НОРҚУЛОВ олган сурат. (ЎзА).

ИШОНЧЛИ ТАЯНЧ

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ИШ БОШЛАДИ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Тошкент вилоят ташкилотининг биринчи конференцияси Ўрта Чирчиқ туманидаги Ким Пен Хва номли халқ корпорациясида бўлиб ўтди. Ташаббускор гуруҳ аъзолари бу ерда «Адолат» социал-демократик партияси вилоят ташкилотини тузиб, республика таъсис қурултойига 11 нафар вакилни сайлаган эдилар. Қурултойда партия Сиёсий Кенгаши, раёсати, котиблари ва тафтиш комиссияси сайланди, партия Низоми ва Дастури қабул қилинди.

Эндиликда республиканинг барча вилоятларида янги тузилган «Адолат» социал-демократик партиясининг конференциялари ва ташкилий пленумлари бўлиб ўтмоқда. Дастлабки конференция ва пленум Тошкент вилоятида ҳам бўлиб ўтди. Унда туман ва шаҳарларда тузилган ташаббускор гуруҳларнинг 120 нафар вакили иштирок этди.

Конференцияни ташкилий қўмита раиси Т. Қ. Мадиёров кириш сўзи билан очди.

Конференцияда «Адолат» социал-демократик партияси Марказий Кенгашининг биринчи котиби, «Халқ сўзи» — «Народное слово» газеталари бош муҳаррири, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Анвар Жўрабоев маъруза қилди. У янги партиянинг тузилмаси, мақсади ва вазифалари ҳақида батафсил тушунча берди.

«Адолат» социал-демократик партиясини тузиш ғояси анча илгари туғилган эди. Истиқлол туфайли одамлар онгида туб ўзгаришлар рўй бермоқда, янги ғоялар туғилмоқда. Маслакдошлар бирлашиб мустақилликни мустаҳкамлаш, ислоҳотлар кўламини кенгайтириш, янги даврга муносиб кишиларни тарбиялаш, ҳамма соҳада адолат ўлчови билан иш юритиш учун бир партияга бирлашиш эҳтиёжини сездилар. Бу истак Олий Мажлис депутатига номзодларнинг сайловолди учрашувларида яна ҳам ёрқинроқ намоён бўлди. Ниҳоят Олий Мажлисга бўлган сайловлар арафасида янги партия рўйхатга олинди. Олий Мажлиснинг 1 сессиясида «Адолат» социал-демократик партиясига хайриҳоҳ бўлган ва унинг ғояларини қўллаб-қувватлаган 47 нафар депутатдан иборат парламентда алоҳида фракция тузилди. Адолатпарварлик, халқчиллик, ҳаққонийликка даъват этувчи ғоялар партиянинг Низоми ва Дастурига сингиб кетган. Ҳамжиҳатлик, миллий тотувлик ва осойишталикни таъминлаш партиянинг бош мақсади ҳисобланади. Шу мақсадлар йўлида у ҳукумат ва бошқа сиёсий партиялар билан ҳамкорликка ҳамиша тайёр.

Буюк бобомиз Амир Темурнинг «Куч-адолатдадир» деган пурҳикмат сўзлари партиянинг шиорига айланган. Республика Президентининг аҳолини ижтимоий ҳимоялашда адолат мезонини таъминлаш, тақсимотда халқнинг ризқини қиймаслик, қишлоқ аҳолисининг турмуш шароитини яхшилаш борасидаги йўл-йўриқлари жойларда қандай бажарилаётганлигини янги партия яна ҳам қаттиқ назорат остига олади. Олий Мажлисдаги фракция аъзолари янги қонунлар лойиҳасини ишлаб чиқиш йўли билан халқнинг иқтисодий аҳволини яхшилашга, ҳамма соҳада адолатнинг тантана қилишига ҳисса қўшадилар.

Янги партия ўз сафларини ўстиришда асосий эътиборини сонга эмас, балки сифатга қаратади. Одамларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қила оладиган, қонунларнинг бажарилишини назорат қила оладиган, оқ-қорани таниган, ҳалол, қатъиятли кишиларгина партияга аъзо бўлишлари мумкин. Токи улар иштирокида бутун мамлакатда тартиб-интизом янада мустаҳкамланиб, салбий ҳолатлар тула бартараф этиладиган бўлсин.

Конференцияда сўзга чиққан Бекобод тумани халқ таълими бўлими мудири Қурбон Олмонов, УртаЧирчиқ туманидаги темир-бетон буюмлари заводи директори, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Ваҳобжон Халилов, Тошкент тумани ҳокими муовини Абдурасул Тожибоев, Пискент тумани халқ таълими бўлими услубчиси Буойша Неъматова «Адолат» социал-демократик партияси ғояларини рўёбга чиқаришда фаол қатнашишларини билдирдилар.

Конференция қатнашчилари бир қатор ташкилий масалаларни ҳам кўриб чиқдилар. 25 кишидан иборат таркибда «Адолат» партиясининг вилоят Кенгаши, партия ташкилотининг тафтиш комиссияси сайланди.

Шу куни янги сайланган «Адолат» социал-демократик партияси Тошкент вилоят кенгашининг биринчи пленуми бўлиб ўтди. Унда Урта Чирчиқ туманидаги Ким Пен Хва номли халқ корпорацияси президенти Т. Қ. Мадиёров «Адолат» социал-демократик партияси Тошкент вилоят Кенгашининг биринчи котиби, вилоят ҳокимиятининг етакчи мутахассиси лавозимида ишлаб келган Х. Х. Алиев вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби ва вилоят маҳаллий саноат-савдо концерни раиси А. А. Акбарова вилоят партия Кенгаши котиби этиб сайландилар.

Пленумда, шунингдек, етти кишидан иборат Кенгаш раёсати ҳам сайланди.

Янги партияни оёққа турғазиш йўлида муҳим ташкилий тадбирлар ҳам кўрилди. Энди унинг камол топиши, қанот ёйиши адолатпарвар кишилар фаоллигига ва ҳамкорлигига боғлиқдир. Эл-юрт ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи, ҳаётга адолат мезони билан қаровчи янги партиядан умид катта.

Ж. НОСИРОВ.

АДОЛАТ — АСОСИЙ МАҚСАД

19 апрель куни Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг Тошкент шаҳар кенгашини тузишга бағишланган таъсис йиғилиши бўлиб ўтди. Уни Тошкент шаҳар ташкилий қўмита раиси Турғунпўлат Даминов кириш сўзи билан очди.

Кенгашнинг таъсис конференциясида Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг иккинчи котиби Абдували Ғуломмаҳмудов маъруза қилди.

— Адолатпарварлик, халқчиллик партиянинг асосий мақсад ва вазифаларидир, — деб таъкидлади маърузачи. — Ҳамжиҳатлик, миллий тотувлик ва осойишталикни таъминлашни ҳам бурчимиз, деб биламиз. Ана шу мақсадлар йўлида у ҳукумат ва сиёсий партиялар билан ҳамкорликда ҳаракат қилади ва фаолият кўрсатади. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясида парламентда «Адолат» социал-демократик партиясининг ғояларини, бугунги ислоҳотларни қўллаб-қувватловчи, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга, ҳуқуқий давлат барпо этишга ўз ҳиссасини қўшишга шайланган 47 нафар депутатдан иборат алоҳида фракция тузилди. Биз янги қонунлар ишлаб чиқиш йўли билан барча соҳаларда адолатнинг тантана қилишига ҳисса қўшишга астойдил бел боғлаганмиз.

Партия ўз сафларини ўстиришда сонга эмас, сифатга алоҳида эътибор беради. Фуқаролар ҳақ-ҳуқуқини ҳимоя қилишга қурби етадиган, ҳалол, виждонли кишиларгина янги партияга аъзо бўлиб киришлари мумкин.

Маъруза юзасидан муҳокамалар бўлиб ўтди. Таъсис конференциясида Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Тошкент шаҳар Кенгаши раёсати сайланди.

Шаҳар Кенгашининг биринчи ташкилий пленумида I-Тошкент Давлат тиббиёт институти ректори, тиббиёт фанлари доктори, профессор Турғунпўлат Даминов «Адолат» социал-демократик партияси Тошкент шаҳар Кенгашининг биринчи котиби, Собир Раҳимов тумани ҳокимлиги ташкилий-кадрлар бўлими мудири Одил Аҳмедов иккинчи котиби, Юнусобод туман халқ таълими бўлими мудири Маъсуда Одилова эса котиб этиб сайландилар.

Пленумда шаҳар партия ташкилотининг тафтиш комиссияси ҳам сайланди. Давлат солиқ қўмитасининг Тошкент шаҳри бўйича бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Шоҳида Раимбердиева шаҳар партия ташкилоти тафтиш комиссиясининг раиси этиб сайланди.

Машҳура **МИРЗАМУҲАМЕДОВА.**

ҲАФТАНИНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

● 19 апрелда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Давлат ва ижтимоий қурилиш академиясини ташкил этиш тўғрисида Фармон қабул қилди.

* * *

● Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Солиҳ Раҳимжонович Иноғомовни Ўзбекистон Республикасининг Саудия Арабистони подшоҳлигидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинлади.

* * *

● БТМ Бош котиби Б.Б. Ғолий Копенгагенда ижтимоий тараққиёт юзасидан ўтказилган олий мақомдаги жаҳон учрашувида иштирок этганлиги учун Ислом Каримовга самимий миннатдорчилик мактубини йўллади.

* * *

● Маълумки, Республика Олий мажлисининг иккинчи сессиясини шу йил 5 майда чақириш кўзда тутилган. Олий Мажлис сессиясини тайёрлаш ва уни ўтказиш бўйича Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан сайланган 22 нафар депутатдан иборат ишчи гуруҳи тузилди.

Янги парламент кўппартиявийлик асосида сайланганлиги муносабати билан ишчи гуруҳига Олий Мажлис партия фракцияларининг ҳамда блокининг вакиллари киритилди.

* * *

●16 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Молия вазири Б. Ҳамидов профессор Кит Грофорин раҳбарлигидаги БТМнинг ижтимоий сиёсат бўйича миссиясини қабул қилди.

* * *

● Вазирлар Маҳкамасида Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков раҳбарлигидаги республиканинг истеъмол бозорини товарлар билан тўлдириш ва аҳолига савдо хизматини яхшилаш дастурини амалга оширувчи хукумат комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

1995 йилда истеъмол бозорини энг зарур моллар билан тўлдириш масаласи кўриб чиқилди.

* * *

● Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1995 йил 20 апрель куни бўлиб ўтган савдода АҚШ долларининг қиймати — 26,10 сўм даражасида қайд этилди.

* * *

Меҳнаткашларнинг дам олишлари учун қулай шароит яратиш ва иш вақтидан унумли фойдаланиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси 1995 йил 6 май шанба, дам олиш кунини душанба — 8 майга кўчириш тўғрисида қарор қабул қилди.

* * *

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов «1941-1945 йиллардаги уруш қатнанларини ва мамлакат ичкарисида ишлашан меҳнаткашларни фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги байрами муносабати билан мукофотлаш тўғрисида» Фармон эълон қилди.

* * *

ГУЛНОРАНИ НЬЮ-ЙОРККА ТАКЛИФ ҚИЛИШДИ

Тўққиз яшар Гулнора Мирзахўжава Германиянинг Гетинген шаҳрида бўлиб ўтган ёш пианиночиларнинг Шопен номидаги халқаро танловида диплом билан тақдирланди. Успенский номидаги республика махсус ўрта мусиқа мактабида таълим олаётган Гулноранинг ижроси шу қадар ёрқин таасурот қолдирдики, танловда иштирок этган 52 ёш пианиночидан фақат Гулноранинг ўзи ўқиш учун Нью-Йоркка таклиф қилинди.

Шу мактабда таҳсил кўраётган 11 яшар Даниил Холиқов Лондонда ўтказилган. И. Минухин номидаги скрипкачиларнинг халқаро танлови лауреати бўлди. Инглиз матбуоти уни мусиқа осмонида пайдо бўлган янги «юлдуз» деб атади. Ўзбекистоннинг ёш вакили танловнинг фақат биринчи ва иккинчи мукофотларга сазовор бўлганларгина таклиф этиладиган концертда иштирок этиш шарафига муяссар бўлди.

Гулнора Мирзахўжаева билан Даниил Холиқовни республикамиз Маданият ишлари вазирлиги Ўзбекистон ижрочилик маҳорати ютуқларини тарғиб қилиш мақсадида шу нуфузли халқаро танловларга юборган эди.

БУГУН — ЁШЛИК ВА САЛОМАТЛИК БАЙРАМИ

Республикамиз Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида биринчилардан бўлиб «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида» қонун қабул қилди. Бу қонунни қабул қилинишининг ўзи ҳукуматнинг, Президент Ислом Каримовнинг халқ саломатлиги тўғрисидаги ғамхўрлигини яққол тасдиғидир. Мамлакатимиз бозор муносабатларига ўтиши билан боғлиқ қийинчиликларга қарамай, бу соҳага катта эътибор [illegible].

Сўнгги йилларда барча вилоят ва шаҳарларда стадионлар, спорт майдончалари, сузиш ҳавзалари қайта қурилди ва таъмирланди. Спорт — соғломлаштириш мажмуалари барпо этилди. Уларда тиббий ёрдам хоналари, маслаҳат хизматлари, сауналар бор. Статистика маълумотларига қараганда, республикамизда 200 га яқин сузиш ҳавзаси, тўрт мингдан ортиқ стадион мавжуд. Уларда ҳар куни 10 мингдан кўпроқ киши спорт билан шуғулланади, саломатларини мустаҳкамлайди.

● Фельетон ўрнида

БЎЛИНГАННИ БЎРИ ЕР

Ёки туман ҳокимининг ноўрин таклифи меҳнаткашларга қимматга тушгани ҳақида

«НАРПАЙ» бир пайтлар оламга машҳур таниқли хўжаликлардан эди. Хўжалик ҳар йили давлатга минглаб тонна пахта, ғалла, гўшт, сут етказиб бериб, унинг раҳбарлари доимо давра тўрида жой олган. Ҳатто, кейинги йилларда иқтисодий қийинчиликлар ҳам «Нарпай»ликларга таъсир этмаганди. Хўжалик 1993 йилни 680 миллион 216 минг сўм (купон пулда) фойда билан якунлаган эди. Ўшанда нарпайликлар 5981 гектар ерга экин экиб, гектаридан 105 минг 618 сўм фойда олишганди.

Хуллас, «Нарпай» [illegible]

[illegible]

дай дейишимнинг боиси — зотдор сигирларнинг 364 боши «Нарпай»да қолдирилиб, 366 боши қолган уч хўжаликка бўлиб берилди. Бугун улардан ҳам биз маҳсулот ололмаяпмиз».

[illegible]

Темур ЭШБОЕВ.

1.

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ДАСТУРИ

МУҚАДДИМА

«Инсонпарварлик, тотувлик, бирдамлик, поклик, ҳалоллик».

Социал-демократик ҳаракатнинг асосий шиорлари ана шулардир.

Илк социал-демократик партиялар ўтган асрда Европада вужудга келган. Аммо социал-демократияга асос бўлган ақидалар (ғоялар) бундан бир неча асрлар муқаддам бизнинг заминимизда — Баҳоуддин Нақшбанд, Исмоил Бухорий, Аҳмад Яссавий, Алишер Навоий каби бобокалонларимиз — Шарқнинг буюк донишмандлари томонидан илгари сурилганди.

Бир юз ўттиз йиллик мустабидлик даврида бизни бобокалонларимизнинг маънавий хазинасидан деярли маҳрум этишди. Сўнгги 74 йил мобайнида эса яккаҳукмрон Компартия дунёдаги барча тараққийпарвар ҳаракатлар, жумладан, социал-демократик партиялар ҳақидаги ҳаққоний маълумотлар етиб келишига тиш-тирноғи билан қаршилик кўрсатибгина қолмай, уларни нуқул қоралаб келди.

Ва мана энди мустақиллик туфайли аждодларимизнинг маънавий меросидан баҳраманд бўляпмиз. Истиқлол туфайли жаҳон бизни, биз эса жаҳонни танияпмиз. Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси ана шу жараённинг, шунингдек, юртимиз бўйлаб шаҳдам қадамлар ташлаётган демократиянинг ва ўзлигимизни англаётганимизнинг мевасидир.

2.

Партиянинг бош мақсади — мустақилликни мустаҳкамлаш, ислоҳотларнинг боришига, ҳуқуқий-демократик, адолатли фуқаролик жамиятини барпо этиш ва пировардида Ўзбекистоннинг жаҳонда ривожланган мамлакатлар сафидан мустаҳкам ўрин олишига муносиб ҳисса қўшишдан иборат.

«Адолат» социал-демократик партияси синфий айирмачилик, синфий кураш, шунингдек, қуролли қўзғолонлар ғоясини мутлақ рад этади. Жамиятни демократлаштириш, ижтимоий табақалар ва тоифалар ўртасида ҳамкорлик ҳамда ҳамжиҳатликни вужудга келтириш, халқимизнинг бирлигини жипслаштириш ва мустаҳкамлашга интилади. У сиёсий-ижтимоий муаммоларни тинчлик, келишувчилик йўли билан ҳал этиш тарафдоридир.

БИРИНЧИ БЎЛИМ

ИЧКИ СИЁСАТ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР

I. ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИНИ МУСТАҲКАМЛАШ

Тарихдан маълумки, мустабидлик тузумидан халос бўлган мамлакатларнинг деярли ҳаммаси мустаҳкам туриб олгунича жуда кўп йиллар кетган. Янги жамият қуришда, айниқса, ўтиш даври энг оғир, ҳал қилувчи давр ҳисобланади. Шу боис ҳам ушбу жараённи энг масъулиятли нуқтаи назаридан давлат бошқариши керак (Акси бўлса, яъни худди ана шу даврда давлат жиловини бўшаштирса, мамлакатда бошбошдоқчилик бошланиб, қон тўкилиши ва ҳатто фуқаролар уруши содир бўлиши мумкин). Республикамиздаги жамоат ташкилотлари, партиялар (шу жумладан «Адолат» социал-демократик партияси ҳам) бунда давлатга яқиндан ёрдам беришлари зарур.

Мустақиллик нафақат улуғ неъмат, балки ҳар бир давлат, халқ ва ҳар бир инсон зиммасига юкланган катта масъулият

3.

ҳамдир. У ҳар бир фуқародан бетиним меҳнат, изланиш, ташаббус, ҳушёрлик, барча ҳузур-ҳаловатлардан воз кечиб, ўзлигини Ватан равнақига бутунлай бахш этишни талаб қилади. Бошқача айтганда, мустақилликни сақлаб қолиш, уни мустаҳкамлаш осон иш эмас. Бу жараёнга биринчи галда қатор объектив қийинчиликлар тўғаноқ солса, иккинчидан, эски тузумдан сақланиб қолган дунёқараш ва турмуш тарзи, айрим одамлар онгидаги боқимандалик, лоқайдлик, шунингдек, масъулиятсизлик сингари иллатлар халақит беради.

Орамизда собиқ СССРни қумсаган, тоталитар тузумни афзал кўрувчи кимсалар ҳам бор. Бундайлар ўтмишни қўмсаб, кўпроқ ўзларига ана шу тузум ... Ватан яна тагин ватангадо бўлиб қолишимиз зарарчаки ташвишга солмайди.

Яна бир тоифа одамлар борки, улар қийинчиликлардан устамонлик билан фойдаланиб, халқ ва давлат ҳақига хиёнат қилиш билан банд.

Халқимиз мустақилликни қарийб бир ярим аср давомида орзу қилди, бу улуғ орзу йўлида кўплаб инсонлар жонини фидо қилишди.

Партиямизнинг вазифаларидан бири — мустақиллик моҳиятини аҳоли ўртасида кенг тарғиб қилиш, одамларнинг эркин ва онгли ҳаётга интилишини, Ватанга муҳаббат туйғусини янада кучайтириш, онг ва шуурни мустабидлик ... ликдан батамом халос этиш. Ана ушанда ҳар бир фуқаро юрт, халқ шаънини, истиқлолни тўласинча ҳимоя қилади, мамлакатимиз равнақи учун ҳар қандай қийинчиликни енгиб ўтишга қодир бўлади, бор куч-имкониятини мустақилликни мустаҳкамлашга бағишлайди, истиқлолимизни ички ва ташқи душманлардан муҳофаза этишни ўзининг муқаддас бурчи деб ҳисоблайди.

Партия халқимизнинг якдиллиги, руҳий қуввати ва пирова-

4.

рд натижада истиқлолимизга раҳна солувчи иллатлар — маҳаллийчилик, маҳаллийчилик, гуруҳбозлик, боқимандалик, порахўрлик, коррупция каби жиноятларни тугатилишни фаол қилади. Давлат, маъмурий органлар, жамоат ташкилотларининг бу иллатга қарши курашига кўмакчи бўлади.

II. ДЕМОКРАТИК ЖАРАЁННИ ШАКЛЛАНТИРИШ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси мамлакатимизда демократиянинг оёққа туришига ҳам ўзининг муносиб улушини қўшишни шарт деб ҳисоблайди. Шуни таъкидлаш жоизки, демократиянинг шаклланиши мураккаб ва узоқ жараёндир. Бунинг учун, аввало, маълум вақт даркор. Ҳозирда энг ривожланган демократик мамлакатларда ҳам ушбу жараённинг неча йиллар талаб этилди.

Ўзбекистонда мустақилликнинг тўрт йили давомида бу борада катта ишлар қилинди, асосийси, демократиянинг ҳуқуқий пойдевори яратилди. Ана шу ҳуқуқий пойдеворнинг асоси — янги Конституциямиз дунёдаги илғор сиёсатчилар томонидан энг демократик Конституция деб тан олинди. Мамлакатимизда кўппартиявийлик тобора кенг қулоч ёзяпти.

Шунингдек, иқтисодда ҳам демократияга кенг йўллар очиляпти: тадбиркорларга деҳқонларга эркинлик берилди, хусусийлаштириш ҳамма жабҳаларда шаҳдам одимлар ташлаяпти. Мамлакатимизда шахс эркинлиги, инсон ҳуқуқларининг муҳофазаси ва кафолати, эътиқод, касб танлаш ҳуқуқи, ижтимоий муҳофаза қонунлар орқали ҳимояланди. Одамларнинг осойишта яшаши, ҳаёт кечириши ҳуқуқи тўла таъминланди. Бу ва бошқа қатор амалга оширилаётган тарғибот-ташкилий ишлар демократияни янада ривожлантиришга катта йўл очиб беряпти.

5.

Партия демократияни тараққий эттириш борасидаги ишларда фаол қатнашишни ўзининг асосий вазифаларидан бири деб ҳисоблайди ва бунинг учун:

— биринчидан, демократик жамиятнинг халқаро миқёсда эътироф этилган тамойиллари — инсоннинг ўз хоҳиш-иродасини эркин билдириши ва амалга ошириши, озчиликнинг кўпчиликка бўйсуниши, барча фуқароларнинг тенг ҳуқуқлилиги, давлат ва жамият бошқарувида қонун устиворлигига кенг ўрин берилиши;

— иккинчидан, демократия бошқа мамлакатлардан ҳеч қачон кўр-кўрона кўчирилмаслиги шарт, чунки демократик жараён ҳар бир давлатнинг, халқнинг тарихи, миллий маданияти, урф-одатлари, удумлари, дини, психологиясига бевосита боғлиқдир. Демак, биз шарқ фалсафаси, жумладан, бобокалонларимизнинг мероси, миллий удумларимиз асосида ўз демократиямизни ривожлантиришимиз, қарор топтиришимиз зарур.

— учинчидан, баҳс маданиятини мукаммал эгаллашимиз керак;

— тўртинчидан, ҳали кўпчилигимиз танқид қилишни, уни қабул қилишни ҳам яхши билмаймиз. Ана шу икки жараённи ҳам чуқурроқ ўрганиш даркор. Танқид конструктив, объектив бўлиши, танқид қилаётган шахс бировнинг шаънига тегмаслиги, шунингдек у, албатта, ўз конструктив таклифу мулоҳазаларини баён этиши лозим;

— бешинчидан, мактаблар, олий ўқув юртларида жаҳон демократияси тарихи, шарқ ва ғарбдаги мамлакатларда кечаётган бугунги демократик жараён атрофлича ўрганилиши керак;

III. ҲУҚУҚИЙ ВАЗИФАЛАР

Ўзбекистонда мутлақо янги — ҳуқуқий-демократик

6.

давлат барпо этиляпти. Табиийки, бунда ҳуқуқ ва қонунчилик масалалари муҳим аҳамият касб этади. «Адолат» социал-демократик партияси шу муаммолар, хусусан, фуқароларнинг эрк ҳамда ҳуқуқларининг кафолатланишига жиддий эътибор ажратади.

Давлатимиздаги қонунлар тизими республика Конституциясига биноан шаклланмоқда. Шуни ҳам таъкидлаш керакки, ўзбек қонунчилиги доимо инсонийлик, тенглик принципларига; Мовароуннаҳр ҳуқуқий мероси («Ҳидоя», Темур «Тузуклари», «Зафарнома», «Хамса» каби асарларга) ҳамда замонавий илғор сиёсий ва ҳуқуқий таълимотларга асосланган ҳолда ривожланса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Бу жабҳадаги энг муҳим вазифалардан бири — фуқароларнинг ҳуқуқий, сиёсий онги ва маданиятини ошириш, қонун олдида ҳамма тенг эканлигини омма қалбига сингдириш. Собиқ Иттифоқ даврида қонунлар қоғозда қолиб кетиб, амалда Компартия раҳбарларининг кўрсатмалари қонун тусига кирарди. Бу эса тенгсизликка, аҳоли ўртасида норозиликка сабаб бўларди.

Партия фуқароларнинг ҳуқуқий жиҳатдан тарбияланишида қуйидагиларга алоҳида эътибор бериш лозим деб ҳисоблайди:

— биринчидан, аҳолини мунтазам равишда ҳуқуқий билимлар билан қуроллантириш;

— иккинчидан, қонунларга нисбатан ҳурмат ва эътиборни шакллантириш;

— учинчидан, фуқароларда ўз шаънини, ҳуқуқини ҳи-

7.

моя қилиш, ҳар қандай қонунбузарликка қарши муросасиз курашиш туйғусини кучайтириш;

— тўртинчидан, мактаблар, техникум, билим юртлари ва олий ўқув тизимида ҳуқуқ таъсирини ривожлантириш;

— бешинчидан, матбуот, телевидение ҳамда радио орқали янги қонун Фармонларни атрофлича шарҳлаш ва тушунтириш ишларини кенг кўламда олиб бориш.

IV. МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ КАМОЛОТ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси маънавий-ахлоқий тарбияни муҳим ва зарур соҳа деб ҳисоблайди. Демократия юксак онглилик, маънавий-ахлоқий қадриятларга амал қилувчи жамиятда қарор топади. Шахс камолотидан миллат, халқ камолотига қараб бориш мумкин.

Партия миллий мафкура — миллатни олға элтувчи, руҳлантирувчи ва камолотга етакловчи куч эканини, у миллий қадриятлар асосида шаклланиши, шунингдек, жаҳон тафаккури ютуқларини ҳам қамраб олиши, умуминсоний қадриятлар билан уйғунланиши заруратини ҳисобга олиб:

Шарқ алломалари, жумладан, улуғ боболаримизнинг ахлоқий фазилатлари ҳақидаги асарларини бетиним равишда ўрганиш, ўзлаштириш, тарғиб этиш, асосийси эса, уларга ҳаётда тўласинча амал қилишга эришиш;

Баднафслик, риёкорлик каби иллатларга қарши кескин курашиш;

Санъат «чиқинди»лари — зўравонлик, маънавий бузуқлик ғоялари тарғиб этилган видеофильмлар, адабиётларни ўзга мамлакатлардан келтирилишига чек қўйиш лозим, деб билади.

Партия маориф соҳасида ягона таълим тизимини жорий этиш тарафдоридир. Бунда миллий қадриятлар билан бир қаторда, фан ва техниканинг энг сўнгги ютуқларидан

8.

самарали фойдаланиш керак деб ҳисоблайди.

Республикамиз келажаги, аввало, мамлакатимизнинг интеллектуал салоҳиятига боғлиқ. Бизнинг мақсадимиз уни нафақат асраб-авайлаш, балки ана шу бебаҳо бойликдан оқилона фойдаланишдир.

Партия, шунингдек, одамларимиз, айниқса, ёшларнинг жисмоний камолотига жиддий эътибор беришни муҳим вазифа деб ҳисоблайди.

Партия виждон эркинлигини қўллаб-қувватлайди. Унинг динга муносабати ижобийдир. Ислом дини ва бошқа динлардаги ахлоқий поклик, диёнат, меҳр-мурувват, иймон каби қадриятларни маънавиятимизнинг таянчларидан бири деб билади.

V. ИҚТИСОДИЙ СТРАТЕГИЯ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси иқтисодий стратегияни амалга ошириш жараёнида қуйидагиларни ҳисобга олишни зарур деб ҳисоблайди:

— иқтисодий стратегиянинг пировард мақсади жамият аъзоларининг турмушини жаҳонда ривожланган мамлакатлар даражасига етказиш;

— бозор муносабатларига ўтиш — иқтисодий дастурнинг асосий мазмунини ташкил этади. Унга босқичма-босқич ўтиш, бунда, авваламбор, ўзини оқламаган маъмурий-буйруқбозлик бошқарув усуллари, ўта марказлаштирилган тақсимлаш системасидан, боқимандалик психологиясидан қатъий воз кечиш.

Фақат бозоргина маҳсулот ишлаб чиқарувчининг ҳукмини бартараф этиб, республиканинг ғоят катта бойликларидан самарали фойдаланишни таъминлайди;

— ривожланишнинг ҳар бир босқичида мамлакатнинг

9.

юксак тараққиётини таъминлайдиган энг муҳим ва устивор йўналишларни белгилаш ҳамда барча куч ва имкониятларни ана шу мақсадга йўналтириш;

— давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш йўли, янги пайдо бўлаётган нодавлат, яъни ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланаётган ва аҳолига хизмат кўрсатаётган хусусий, акционерлик, коллектив ва бошқа корхоналарни қўллаб-қувватлаш билан аралаш, кўп тармоқли иқтисодиётни шакллантиришдир;

— монополияга қарши қаттиқ сиёсат ўтказиш, соғлом рақобат муҳитини вужудга келтириш;

— кредит-банк тизими, пул муомаласини тараққий эттириш, миллий валютанинг қадрсизланишига қарши таъсирчан чора-тадбирлар ўтказиш;

— хом ашё ва минерал ресурсларни қайта ишлаб, уларни тайёр маҳсулот даражасига етказиш, чет элга тайёр маҳсулот экспорти ҳажмини тобора кўпайтириб бориш;

— ишсизликка барҳам беришнинг ҳамма чора-тадбирларини кўриш;

— барча ишлаб чиқариш корхоналарида замонавий технологияни жорий этиш;

— табиий ресурслардан аёвсиз фойдаланишга, атроф-муҳитга зиён етказилишига, экологик вазиятнинг ёмонлашувига асло йўл қўймаслик.

— ўзида иқтисодий устиворлик ва умумдалат манфаатларини уйғунлаштираоладиган янги иқтисодий тафаккурга эга тадбиркорлар қатламини шакллантириш;

— инвестиция базасини ривожлантириш ва чуқурлаштириш;

— хусусийлаштиришга кенг йўл очиш;

— дунё иқтисодий ҳамжамиятида муносиб ўринга ва керак бўлса, жаҳон иқтисодиётига таъсир ўтказа оладиган давлатга айланиш учун курашиш.

10.

VI. АГРАР СИЁСАТ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР

Маълумки, республикамиз аҳолисининг 60 фоизи қишлоқда истиқомат қилади. Партия қишлоқ аҳолиси тоталитар режим сиёсати шароитида энг жабрланган, маъмурий буйруқбозлик тазйиқида ўз эрки ва ташаббусидан маҳрум бўлган, руҳан эзилган деб ҳисоблайди. Қишлоқ аҳлининг ерга, табиий неъматларга бўлган меҳр-муҳаббати, мустақиллик муносабати билан унинг самарали меҳнат қилишга, меҳнатига яраша даромад қилишга, турмуш шароитини амалда кўтаришга интилиш ва эзгу ниятларини амалга оширилишига тарафдор бўлгани ҳолда партия қишлоқнинг қадр-қимматини тиклаш ишига муносиб улуш қўшади. Чунки мамлакатимиз барча аҳолисининг турмуш даражаси кўп жиҳатдан қишлоқ аҳолисининг фаровонлиги, қишлоқ хўжалигининг ривожланиш даражаси, унинг самарасига боғлиқ;

— қишлоқ хўжалигида мулкчилик шаклини такомиллаштириш, фермерлик ҳаракатига кенг йўл очиш ҳар бир деҳқону чорвадорга ўз меҳнати самарасидан мустақил баҳраманд бўлиш имкониятини янада кенгайтириш тарафдори;

— ер умумхалқ мулки бўлиб, унинг ҳар қаричидан ниҳоятда унумли фойдаланиш, уни асраб-авайлаш керак деб ҳисоблаймиз;

— қишлоқ жойларда, айниқса, аҳоли зич яшайдиган қишлоқларда ишсизликка барҳам бериш мақсадида саноатни, маиший хизмат турлари, кенг қамровли қайта ишлаш шаҳобчаларини ташкил этиш, кичик, ўрта ҳамда қўшма корхоналар бунёд этиш, ҳунармандчиликни кескин ривожлантириш, шу мақсадда қишлоқларда турли ҳунар мактабларини очиш, уларга ёшларни кенг жалб этиш жараёнларига ҳам партиямиз ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади;

— партия аграр сиёсатининг муҳим қисми қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини янада яхшилаш — қишлоқларни газлаштириш, тоза ичимлик суви билан таъминлаш, таълим-

11.

тарбия ва тиббий ёрдамни тубдан янгилаш, янги-янги клуб, кинотеатр, чойхона, маҳалла гузарлари, мактаб ва йўллар, кўприклар қуриш, жамоат транспорти қатновини такомиллаштириш деб билади.

VII. ИЖТИМОИЙ МУҲОФАЗА

Партиямизнинг «Адолат» деб аталишидан мақсад шуки, у жамиятимизда адолат мезонининг бузилишига қарши кураш олиб боради.

Биз шунчаки демократик жамият эмас, демократик одил жамият қурмоқчимиз. Адолат ва ҳақиқатга интилиш эса халқимиз табиатининг энг муҳим фазилатларидан биридир. «Куч — адолатдадир!» деганди буюк Амир Темур. Ва дарҳақиқат, ўтмишда оддий адолат ғояси мансабдор шахсларга қўйиладиган талаб ва баҳонинг асоси бўлган. Тарихимизнинг ана шу бебаҳо жиҳатлари ҳозирги ўтиш даври учун катта омил бўлиб хизмат қилмоғи даркор.

Партия адолат ва ҳақиқат мезони ижтимоий ҳаётимизнинг барча соҳаларини қамраб олиши, у қонунчилик фаолиятимизнинг замини, бош йўналиши бўлмоғи шарт, деган фикрдадир. Давлатчилик ва қонунчилик, ҳуқуқшуносликни такомиллаштириш ишига ўз ҳиссасини қўшишни партия ўзининг бурчи деб билади. Шу боис давлатчилик ва фуқаролик муносабатлари, меҳнат ва уй-жой, нафақа ва солиқ масалаларини ечишда шу асосга таянишга, эришишга ҳаракат қилади.

Жамият равнақи учун ҳалол меҳнат қилаётган ҳар бир кишига ўз оиласини боқиш, билим олиш, тиббий хизматдан фойдаланиш, ўз қадр-қимматини ҳимоя қилиш учун зарур шарт-шароит яратишда ҳамкорлик партиянинг яна бир муҳим вазифаларидир.

Бозорга ўтиш даврида аҳолининг энг ночор қатламлари — кексалар, ногиронлар, етим-есирлар, кўп болали оилалар, ўқувчи-ёшларнинг ижтимоий муҳофазаси партиянинг доимий эътиборида бўлади. Шунингдек, у ижтимоий соҳа — соғлиқни

12.

сақлаш, таълим, фан, маданият, санъатни шу тармоқлар ходимларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди.

VIII. ПАРТИЯНИНГ ПАРЛАМЕНТДАГИ ФАОЛИЯТИ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси ўз фракцияси орқали Олий Мажлис ишида фаол иштирок этади. Фракция аъзолари қонун лойиҳаларини тайёрлаш, уларнинг муҳокамасига муносиб ҳисса қўшишларига эришади. Улар, шунингдек, Олий Мажлис, кучли ва адолатли ижро ҳамда суд ҳокимиятлари фаолиятларини тобора такомиллаштиришга муносиб ҳисса қўшадилар, деб ишонч билдиради.

ИККИНЧИ БЎЛИМ

IX. ТАШҚИ СИЁСАТ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАР

Партия ўзининг ташқи сиёсат соҳасидаги вазифаларини давлат сиёсати ва халқаро ҳуқуқ нормалари асосида олиб боради. Барча давлатлар, халқлар билан тинч-тотув яшаш, улар билан илм-фан, савдо-сотиқ масалаларида ўзаро фойда кўриш мақсадидаги алоқаларини қўллаб-қувватлайди. Биринчи навбатда қўшни давлатлар, Марказий Осиёда вужудга келган янги суверен давлатлар билан алоқаларни яхшилашни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди.

Партия давлатлар, миллатлар, халқлар ўртасидаги муносабатлар тинчлик, музокаралар асосида олиб борилишининг тарафдори. Музокараларда у ўз миллий давлат манфаатларини ҳимоя қилади. Инсон ҳуқуқларини қўллаб-қувватлайди. Низоли масалаларни ҳал қилишда куч ишлатмаслик ва куч ишлатишга йўл қўймайдиган халқаро қонун ва ҳужжатларини амалда қўллашга эришишга ҳаракат қилади.

«Адолат» социал-демократик партияси халқаро социал-демократик ҳаракатда фаол иштирок этади.

МИЛЛИЙ ОНГ, ИСТИҚЛОЛ ВА ИСЛОҲОТЛАР

●Публицистика

Миллий онг ҳақида сўзламоқчи бўлиб тураман. Лекин ўтган шўро тарихи давомида илмий адабиётларда миллий онг тушунчаси ҳақида умуман сўз юритилмагани, миллат каби миллий онг тушунчасини ҳам коммунистик мафкура ўз супрасида бутунлай супуриб ташлагани, йўқ, деб кўмиб юборганини кўрдим.

Навоийнинг улуғ достонида Фарҳод тоғ қазиб ариқ очди. Фарҳодни ҳеч ким бу оғир ишга мажбур қилгани ёки кўндиргани йўқ. Фарҳод тоғда ариқ қазиётганларнинг мушкул меҳнатларини кўриб, улар икки йилда икки юз қадам ҳам олдинга силжимаганларидан воқиф бўлиб, бирдан ларзага келди. Ариқ қазувчиларнинг ҳолига ачинди. Узоқ ўйлаб ўтирмади. Ситамда қолганларга мадад беришга аҳд қилди. Шунда Навоий Фарҳод тилидан ўзининг энг улуғ сўзларидан бирини айтди:

Ҳунарни асрабон нетгумдир охир,
Олиб тупроқаму кеткумдур охир.

Фарҳод Қорундан ўрганган илм-ҳунар сирларини ишга солиб, ўн-ўн беш тешадан бир теша ясаб, ишга тушди, неча юзлаб одамлар икки йилда бажарган ишни бир кунда қилиб қўйди.

Фарҳоднинг мана шу оғир кун, оғир меҳнатга қолган кишиларга мадад беришга отланиши — миллий онгнинг битта соф белгисидир. Навоий ва Фарҳод мансуб бўлган халқ ҳар қандай шароитда мурувватга риоя қилар эдилар. Улар қийинчиликда қолган ҳар кимга елкангни тутиб бер, деган ақида билан тарбия топган эдилар. Бу туркиёна тўғриликнинг бир белгиси эди. Ажаб эмаски, барча қадимдан қадим қиссаларимиз, Урхун, ва Енисей тош битиклари, «Девону луғотит турк», «Қутадғу билиг», «Ҳиббатул-ҳақойиқ» сингари улуғвор илму адаб китобларимиз, Яссавий, Навоий, Сулаймон Боқирғоний асарларида тўғрилик инсонийликнинг асосий белгиси, яшаш ва ҳаётнинг бошқарувчи омили каби қаралгани ва талқин қилинганини кўрамиз. Бу асарларда энг кўп ишлатиладиган сўз ва тушунча ҳам «тўғрилик», «туз», «тузлик» сўзи ва тушунчаларидир.

Ёзма ёдгорликларда ҳам, оғзаки бой манбаларимизда ҳам тўғрилик, тузлик халқимизнинг яшаш мезонига ажойиб бир ҳақиқатдир. Шундан келиб чиқиб, халқимизнинг тўғрилиги — унинг азал маърифатидир деб айтишга ҳақлимиз.

Шу маърифат остида бутун халқ яшади. Асрлардан асрларга ўтиб келди. Қирғинлардан, офатлардан, омонсиз зулмлардан омон чиқди. Тўғрилик халқни сақлади.

Тўғрилик энг илк маърифий тушунча эди. Бора-бора у халқимизнинг идеалига айланди.

Миллий онг эса идеаллардан ташкил топади. Идеалларни акс эттиради.

Фарҳоднинг тоғ қазиб ариқ ўтказишдаги ҳатти-ҳаракати ва ҳолатига диққатимизни қўйиброқ разм солайлик. Ва бу ҳатти-ҳаракат ҳамда ҳолатни ўзимизнинг ҳозирги ҳолатимиз ва ҳатти — ҳаракатларимиз, олдимизга қўйган мақсадларимизга кўра тушуниш ва тушунтиришга уриниб кўрайлик.

Фарҳод тўғри одам. У тўғри одам сифатида маърифатли. Мурувватли одам сифатида доим кулфатда қолганларга ёрдамга тайёр. Лекин у ўз замонасининг илм-ҳунарларини эгалламаганда эди, тасаввур қилинг, унинг муруввати ва истагидан ҳеч қандай манфаат туғилмасди. У замонасининг илм-ҳунарларини мукаммал эгаллагани боисдан ҳам, кулфатзадаларга ёрдам бериш имконига эга.

Бошқа бир томондан, у ҳақиқий маънода ислоҳотчи. У бир неча ўн тешани эритиб, улардан бир теша ясади. Бу бир ислоҳот. Иккинчи ислоҳот — у Қорундан ўрганган илмини ишга солиб, тешаларга махсус сув югиртирди ва тошларни сувдай кесадиган қилди. У ислоҳотчи бўлгани учун ҳам бир неча юзлаб одамнинг бир неча йиллик ишини бир ўзи бир кунда бажарди.

Тўғрилик, илм-ҳунар, мурувват ва истак бир-биридан ажралмагандагина самара беради. Ҳайратомуз самара беради. Улар миллий онгда бир бутунлик дан иборат бўлгандагина, яхлит, ягона кучга айлангандагина идеаллар рўёбга чиқади.

Республикамиз Президенти Ислом Каримов бизнинг шароитимизда янги мулк эгасини тарбиялаш ўрнига унга тўсқинлик қилиш, ислоҳотларнинг самараларини йўққа чиқаришга уринишлар кучли эканлигини тез-тез таъкидлаб айтади. Ислоҳотларни расмиятчилик ботқоғига ботириб ташлаш ва шунинг баробарида ислоҳотларга халқнинг ишончини йўқотишга уринишлар тўғрисида ёниб-куйиниб айтади.

Президент бу аҳволни раҳбарларнинг янгиликдан қўрқишлари, масъулиятни ўз устиларига олишдан қочишлари билан изоҳлайди.

Шу ўринда биз яна Фарҳод ва Хисрав ҳодисасига қайтишни лозим кўрамиз. Хисрав Фарҳодга бас келолмади, уни шунча қўшини билан енголмади. Охири ҳийла ишлатишга қарор берди. Маккор афсунгар ёлғон нола-фарёдлар билан Фарҳоднинг ошиқ кўнглини элитди. Фарҳоднинг тўғрилиги унга панд берди. Маккор уни беҳуш қилди ва Хисравга тутиб берди.

Фарҳод — ислоҳотлар рамзи. Фарҳод — тўғрилик рамзи. Фарҳод — миллий онгимизни ўзида тўла ифодалаган шахс.

Ислоҳотлар йўли — тўғрилик ва тараққиёт йўли. Лекин тўғрилик ва ислоҳотларнинг ҳамиша Хисрав каби ўз кушандалари бор. Улар тўғри йўллар билан ислоҳотларни тусишга, уни «беҳуш» қилишга уринадилар. Маккор Фарҳодни гул искатиб ҳушдан айирган бўлса, янги замон хисравлари ислоҳотларни Президент айтганидек «расмиятчилик ботқоғига ботириш» билан йўққа чиқаришга, уни забун қилишга интиладилар.

Хисравлар ҳодисаси ҳар доим бор ва ҳар доим ҳаракатда. Лекин фарҳодлар ҳодисаси ҳам ҳар доим бор ва ҳар доим ҳаракатда. Фақат бунда тўғрилик ва ишонч ҳушёрлик, огоҳлик ҳамда ўта изчиллик билан қуролланган бўлиши талаб этилади. Шундагина фарҳодлар ҳам, фарҳодларнинг ўзи ҳам омон бўлади, равнақ топади.

Ислоҳотлар — ўзини ташкил этишга қобил, жамият тараққиётига таъсир эта билувчи кучларга суянади. Бу кучларга Фарҳоднинг тўғрилиги, илм-ҳунарварлиги, матонати, жасорати, мурувввати мадад беради. Лекин бу кучлар Фарҳоднинг ошиқона ишонувчанлигини яхши англаб олиб, бу ҳалокатзода ишонувчанликдан бутунлай халос бўлишлари керак. Моддий манфаатларнинг қуруқ ўзи ҳушдан кетказиб қўйиш ҳоссасига эга. Шунинг учун моддий манфаатларнинг изчиллиги маънавий манфаатларнинг изчиллиги билан боғланиши, чамбарчас бўлиб кетиши айниқса зарурдир.

Дунёда баъзи бир халқларнинг миллий онги «халоскорлик» ғояси билан узоқ замонлар ҳушсизланади. «Халоскорлик» — босқинчилик, ожизроқларнинг ерларини тортиб олиш, уларга эга чиқиш ғояси билан ажратиб бўлмас даражада омухта бўлиб кетди. «Халоскорлик» беҳушлик доруси бўлганидай, тўғриликдаги ишонувчанлик ҳам ўта беҳуш қилувчи оғудир. У масъулиятсизликнинг ўзидир.

Босиб олинган ерларнинг эгалари бўлган халқларнинг миллий онгларида агар «босиб олиш» тарихан узоқ давом этса, турли салбий ўзгаришлар, «оғишлар» ва «қингайишлар» урчийди. Миллий онгнинг ягоналиги ва яхлитлигига — унинг идеалларининг шаън-шавкатига путур етади. Миллий онг яхлитлик ва бутликдан маълум бир даврга маҳрум бўлади. Кейинги юз йигирма беш йил халқимиз мана шундай яхлитликдан маҳрумлик жараёнларини бошидан кечирди. Босқинчилик миямиз ичида доғ бўлиб, қорайиб ётди. Миллий онг:

иқтисодда нимани кўзлаймиз?
сиёсатда нимани кўзлаймиз?
ҳуқуқда нимани кўзлаймиз?
маданиятда нимани кўзлаймиз? —

деган жуда жиддий ва фақат ўзи ҳал қилиши, ечиши керак бўлган саволларга жавоб изламади. Унга жавоб излашга мутлақо йўл қўймадилар. Унинг ўрнига ўзларини ақллироқ, ҳақлироқ, мумтозроқ деб ҳисоблаган бошқалар жавоб бердилар. Ихтиёри олинган халқнинг миллий онги ихтиёрсиз онгга айланди. Унинг маиший манфаатларни кўзлашдан ва чала-ярим иқтисодий-маданий муаммоларга «қора куч» бўлишдан ўзга вазифаси қолмади.

Миллий-маънавий-маданий анъаналаримиз қандай ҳаётни энг одил ва энг яхши, энг қулай ҳаёт деб уқтиради?

Миллий онгимиз тарихан шаклланиб, яралиб, бир бутун ҳолда ҳаётдан нима мақсадларни кўзлайди? Нималарни эътиборли санайди? Биз ўзимизни ўз мамлакатимизда қандай тутамиз? Мамлакатимизнинг қандай бўлишини истаймиз?

Истеъмолчилик мафкураси миллий онгга қандай таъсир қилади?

Бугун миллий онгга тўппа-тўғри дахлдор бу муаммоларни ислоҳотдан ўтказиш, ижтимоий, иқтисодий ислоҳотчилигимиз билан алоқасини теран ўргани ва билишга чорлангамиз.

Кейинги пайтларда ўзни билиш, ўзликни англаш тўғрисида кўп сўйлаймиз, кўп муҳокама юритамиз. Ўзликни англаш миллат сифатида нималарда изчилмизу, нималарда изчил эмасмиз — шуни билишдир. Барча онгга дахлдор, онг билан боғлиқ нарсаларни билиш деймиз. Барча билганларимизни мажмуи онгимизни ташкил этади. Онгнинг устки ва пастки қаватларини фарқлайдилар ва улар жуда катта илм, ўрганиш соҳаларидир. Лекин онг барча одамларга у ёки бу даражада хос нарса-ку. У ирқ, миллат танлаб ўтирмайди-ку.

Унда миллий онг ўзи бор нарсами? — деган савол ҳам туғилади.

Онгнинг даражасига кўра инсон ҳам такрорланмас шахс, ҳам ижтимоий ҳодиса. Миллат эса шахсларнинг ранг-баранглигидан ташкил топади. Лекин яна онг умуминсоний ҳодиса, умуминсоний қадрият, унинг миллати йўқ, онг миллат ажратмайди, миллийликка дахли йўқ, дейишлари мумкин. Бир жиҳатдан бу тўғри ҳам.

Онг ажойиб ижтимоий-маданий-маънавий-психологик ҳодиса. Унинг сифатлари кўп: чунончи, маънавий-ахлоқий онг, сиёсий онг, диний онг, тарихий онг, ижтимоий онг, ҳуқуқий онг, иқтисодий онг, синфий онг деймиз. Шулар билан бир қаторда миллий онг деган тушунча ҳам борлигини биламиз.

Ёзувчи муаммо қўяди

Бир пайтлар Англия матбуоти «Қўйлар одамларни емоқда!» деб бутун оламга жар солган эди. Чунки ўша даврда Англияда қўйлар ниҳоятда кўпайиб кетганидан, бошқа тирик жонларнинг ҳаёти хавф остида қолган экан. Ҳозирги кунга келиб, бутун Ўзбекистонда десак балки муболаға бўлар, аммо Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ тумани ҳудудида отлар Англиянинг шу даврдаги қўйларидан кам зарар келтирмаяпти. Нега шундай бўляпти?

Дарвоқе, табиатда мувозанат деган муросасиз тартибот бор. Инсон агар ўз калтабинлиги, ашаддийлиги ёки ўта ёвузлиги оқибатида шу мувозанатнинг бирон бир қоидасини бузиб қўйса, албатта қилмишига яраша жазо олади. «Биз табиатни бўйсундирамиз, уни измимизга соламиз!» каби ҳайқириқлар билан кўкракка уриб қилинган ноўрин арашалувлар қанчалар кўнгилсиз оқибатларга олиб келгани тарихдан маълум. Шу боис отлар ҳақида гапирадиган бўлсак, бир пайтлар бу жониворларнинг кўпчилиги асоссиз равишда йўқ қилиб юборилган эди. Кейинчалик ўша хатони тузатувчилар, чамаси, ҳадларидан ошиб кетиб, қош қўяман деб кўз чиқарганга ўхшайдилар. Гап шундаки, чорва молларини кўпайтиришга эрк берилганда, ҳар ким кучи етганча мол боқаверсин, деб тушунган бўлсалар ажаб эмас. Айримлар қорамол, қўй ва эчкилардан кўра от уюрларини оширишга зўр берадилар. Ўзларини ишбилармон санайдиган бундай кимсалар албатта анойи эмас. Қорамол, қўй-эчкилар чекланган мавсумда белгиланган яйловларда ўтлатилади ва подачи назоратида юради. Кеч куздан баҳорнинг иккинчи ярмига қадар оғилда боқилади. Уларга кунида камида уч маҳал озуқа бериш, тагларини тозалаш, қўйингки, кун бўйи шуларнинг хизматида бўлиши лозим. Устига-устак навбат етганда подани боқиш, ҳар бир чорва моли учун подачига ҳақ тўлашга ҳам тўғри келади...

Отларчи-чи? Қишин-ёзин бевош, хоҳлаган жойида ўтлайди, истаган ерида тунайди. Шу имтиёзлар эвазига отни тайёр даромад манбаи деб билган «ишбилармон»ларга қарашли уюр-уюр йилқи тўдалари айни пайтда Бўстонлиқнинг бутун бағрини босиб кетди. Улар йил бўйи тоғдаги дориворлар, дов-дарахтларни еб, янчиб юриши етмаганидек, деҳқон ҳосил кўтарадиган пайтда ўзларини экин далаларига урмоқда. Айниқса, кеч кузда бевош отлар деҳқон бошига битган бало бўлди. Мана бир мисол: ўтган йили жўжабирдек жонга эга оила (исмини мулоҳазага бориб келтирмадик) жамоа хўжалиги билан шартнома тузиб, каттагина ерда сабзи ҳосили етиштирди. Барча фарзандлари, яқин қариндош-уруғлари билан бутун мавсум давомида тинимсиз ишлаганлари туфайли ҳосил чиндан ҳам сара ва мўл бўлди...

Сабзи экиннинг бир нозик томони бор: ҳосил пишиб етилар чоғида деҳқон уни бир бор совуққа яхшилаб «туйдириб» олиши шарт. Мана шу шарт бажарилиши учун ҳосил йиғимтерими кеч куз, ҳатто қишга қолиб кетади...

ОТЛАР... ЭҲ, ОТЛАР!..

Хуллас, ноқулай изғиринли кунларда сабзи ҳосилини териб тўдалаган оила аъзолари транспорт топилмагани туфайли хирмон устини барглар билан ёпиб, уй-уйларига жўнайдилар. Эртасига келиб қарасаки, неча ўн тонна сабзи ўрнида уюм-уюм тупроқ ва отгўнглари ётарди, холос. Шундай қилиб, деҳқоннинг йил бўйи қилган меҳнати сувга оқди-кетди. Тайёрхўрликка ўрганиб қолган отлар эса яна неча-неча деҳқонларни қон қақшатди...

Худди шу кезларда экинларнинг бекордан-бекорга пайхон қилинишига нисбатан чора кўриш тўғрисида чиққан Президентимизнинг Фармони чорва моллари эгаларини бир қадар хушёрлантирди. Аммо от уюрлари ҳеч гап бўлмагандек, бутун Бўстонлиқ табиатини ҳамон яксон қилиб юришиди. Бундай бебошлик, бошбошдоқликка қачон чек қўйиладию, уни ким амалга оширади?! Аҳвол шу тарзда давом этаверса Бўстонлиқ тоғлари қуп-қуруқ яйдоққа айланади, доривор ўсимликларию унинг бутун борлиғи, кўрк ва саловати кўкка совурилади. Устига-устак отлар дастидан бошқа чорва моллари, айниқса қорамоллар қаттиқ азият чекмоқдалар. Чунки уларга қарашли яйловларни ҳам отлар еб-янчиб, тап-тақир қилиб ташлаяпти. Ўтган йили ёз бўйи даладан емиш топа олмай ночор ҳолда қишловга кирган кўпгина қорамоллар эсон-омон баҳорга чиқолмадилар.

Қадимдан жамоа хўжаликларида от боқилган, ҳозир ҳам бор. Аммо, менимча, уларга махсус отбоқарлар тайинланган, аниқ яйловлар ажратилган. Улар қишда отхоналарда боқилади. Хўш, бевош отларни худди шу йўсинда тартибга солиш мумкин эмасми? Бунинг учун жойлардаги фуқаролар йиғини бошқаруви раислари аниқ тартиб белгилаб беришлари ва ижрони қатъий таъминлашлари керак эмасми? Аниқроғи, ҳар бир хонадон битта, борингки икки бош йилқига эга бўлсин. Аслида эса бир хонадонга қарашли ўн беш, йигирма бошдан ҳам зиёд уюрлар тоғма-тоғ, боғма-боғ, далама-дала кезиб экинларни пайҳон қилиб юришлари ҳеч қандай тартибу ақидага тўғри келмайди!

Аслини олганда, отларни обдан кўпайтираётган кишиларнинг ўзлари ҳам бундан ҳеч қандай наф кўрмаяптилар. Отлар айни семирганда уюр-уюри билан номаълум кимсалар «борса келмас» жойларга ҳайдаб кетмоқдалар. От эгалари эса ойлаб, ҳатто йиллаб тоғма-тоғ, юртма-юрт ошиб сарсон-саргардон бўлиб, отларининг ҳатто изини ҳам топа олмаяптилар. Бундай кўргилигу азоблардан кўра қорамол, қўй-эчки боқсалар ўзларига ҳам, халқимизга ҳам кони фойда эмасми?!

Хуллас, бу мушкулликларнинг чорасини топиш, уларни тартибга солиш ва Бўстонлиқ яйловларининг бутунлай пайхон қилинишига чек қўйиш ҳаммамизга, асосан жойлардаги қишлоқ оқсоқолларининг қатъий фаолиятига боғлиқ. Бу ишни пайсалга солмаслик керак. Шундай эмасми, азиз муштарий?

Асад АСИЛ.

Мададталаб мактублар

ГАЗЛАШТИРИШ ҚАЧОН БЎЛАДИ?

Бизнинг Жарқўрғон тумани «Сурхон» давлат хўжалигида йигирма минга яқин аҳоли истиқомат қилади. Бу жойдагиларнинг тирикчилиги ердан. Ҳаммамиз деҳқонмиз. Лекин газга жуда муҳтожмиз. Табиий газ у ёқда турсин, суюлтирилган газ ҳақида эшитиш ҳам орзу бўлиб қоляпти. Бу муаммо қачон ўз ечимини топади?

Х.ҚАҲҲОРОВ,
Сурхандарё вилояти.

АВТОБУСНИ КЎРГАН БОРМИ?

«Бешёғоч — Садовая йўналишидаги 153 ва С.Раҳимов метро бекати билан Қуёшли шаҳарчаси йўналишидаги 448-автобуслар кейинги пайтда тез-тез «йўқолиб» қоладиган бўлиб қолди. Бунинг устига-устак 153-автобусни кўрсатилган йўналишидан бутунлай олиб қўйишди. Аввалида онда-сонда бир юрадиган 448-автобуснинг қатнов оралиғини «Садовая»-гача узайтиришди. Зангиота тумани маркази, Қаҳрамон қишлоғи, Қуёшли, Эркин, Зангиота, Ўртаовул шаҳарчалари бўйлаб «сайр» қилдирадиган автобус мазкур манзилларда яшовчи аҳолининг талабини қониқтирмаяпти. Шунинг учун Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш уюшмаси раҳбарларидан 153-йўналишдаги автобус қатновини қайта тиклаб, ҳар иккала йўналишдаги автобуснинг кеч 22.00 гача мунтазам қатнаб туришини сўраймиз.

Зангиота тумани «Қаҳрамон», «Тариқ тешар», «Зиё тупи» қишлоқлари аҳолиси номидан уруш ва меҳнат фахрийлари:

Т.Бегматов, Қ.Одилов, М.Иброҳимов, М.Хорунов, Қ.Алимов, А.Юнусов.

Чамаси, миллий онг умуминсоний онг ичига киради. У узоқ шаклланади, мураккаб, илғаб олиш мушкул жараёнларни кечиради. Тарихий-ҳаётий тажрибалар ва сабоқларни ўзида жамлайди. Сабоқлардан идеаллар яратади. Идеалларни рўёби томон йўллар излайди.

Жуда катта миқёсдаги тарихий-ҳаётий тажрибалар ҳамда сабоқларнинг жамулжами миллий онг демакдир.

[illegible]

«тикланди» деган маъноларни англатади. Ҳозир биз онг» деб атаётган сўз худди шу тарихий «ўнг» деган сўзнинг ўзгинасидир. Кейин ундан «англамоқ» феъли ҳосил бўлди. Шунингдек, қадимги ўзбеклар «уқуш» дейдилар барча ақлли, фаросатли нарсаларни. Замонлар ўтиб, у «уқиш»га ва «уқиш»га айланди. Оқил одамлар уқуш деб айтилларди. Энди биз уқиган», «уқимишли» деймиз. «Уқмоқ» феъли ҳам шун-

[illegible]

Миллий онг ҳосил қилган барча ахлоқий-маънавий, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-диний қарашлар ана шу марказий нуқтадан тармоқланади.

Президент Ислом Каримов миллий онгимиз моҳиятини белгилаб, «Инсонпарварлик — миллий онгимизнинг узак уқидир», дейди. Бу узак бошқа узак — тўғрилик узагидан туғилгандир. Чунки, тўғрилик йўқ ерда инсонпарварлик ҳам йўқ.

[illegible]

дий манфаатдорлик билан тўғрилик, ўнглик, адолат, илм-ҳунар, мурувват воситасида етишиладиган моддий манфаатдорлик мавжуд. Яқинда Маскав газеталаридан бирида америкалик Дэйн Ф. Мэйсон деган кишининг «Россияни қандай қуришингиз керак?» деган мақоласини уқиб қолдим. Унда Мэйсон Россиялик ларга ҳамдўстлик мамлакатларидан иложи борича кўпроқ стратегик хом ашёларни йиғиб олиш-

[illegible]

Иброҳим ҒАФУРОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

ДУШАНБА, 24

ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Қум соат», «Кучукча ва эски шиппак». Мультфильмлар.
18.30 «Хазинамиз таянчи».
18.55 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси дуторчилар ансамблининг концерти.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Армонли дунё». Усмон Носир.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 Япония ҳақида ҳикоялар. «Тараққиёт қон томири».
21.50 «От кишнаган оқшом». Йўлдош Охунбобоев номидаги Ёш томошабинлар театрининг спектакли. Телепремьера.
23.50 — 00.15 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Кўзмунчоқ».
19.00 «Излаган имкон топади».
19.30 «Ҳамшаҳарлар» видеоканали:
— «Юзма-юз».
— «Оқ қутича».
— «Менинг маҳаллам».
21.00—21.45 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Темирйўлчи» — «Нефтчи».

ЎзТВ III ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.

*

18.40 «Мульткарусель».
18.55 Халқаро танлов совриндори Татьяна Абиякий куйлайди..

*

«ОМАД» таништиради:

19.55 «Совға».
20.25 «4/8». Мусиқий кўрсатув.
20.45 Жаҳон географияси.
21.35 Эълонлар.
21.40 Видео — «О».
23.20 Эълонлар.
23.25 «Курьер».
23.45 «...яна об-ҳаво ҳақида».
23.55 «Постфактум».
00.05—00.25 Жаҳон янгиликлари («Эй-Би-Си»).

«ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.50 «Тиғиз пайт».
18.10 «Аляска КИД». Телесериал. 2-серия — «Тириклайин кўмилганлар».
19.05 «Эркак ва аёл».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.45 «50 йил муқаддам ушбу кунларда».
21.00 «Сен-Роман иши». Телесериал. 4-серия.
21.55—22.55 «Матбуот клуби».

СЕШАНБА, 25

ЎзТВ I

6.00— 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.00 Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига. «Қилич ва қалқон». Бадиий фильм. 1-серия — «Ихтиёр ўзимда эмас».
9.20 «Афғон рубоби оҳанглари». Фильм-концерт.
9.50 «Кафолат».
10.20 Немис тили.
10.50—12.50 «Умидлар йили». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун. «Табиат алифбоси».
18.40 «Суянч».
19.00 Лирик концерт.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Нақшлар бўстони».
20.10 «Тафаккур ёлқинлари».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Ватанни севмоқ иймондандир».
22.30 «Кино, кино, кино».
23.20—23.40 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 «Мультфейерверк».
19.00 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
19.20 «Теле-ателье-шоу».
19.30 Ҳайвонот дунёсининг сирлари.
20.20 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
20.45 Янгиликлар.
20.50 Видеогид.
21.10 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.50 «Кинонигоҳ».
23.30 — 23.50 Жаҳон янгиликлари («Эй-Би-Си»).

ЎзТВ III ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.

*

18.40 «Мульткарусель».
18.55 «Уорлднет» телекомпанияси янгиликлари.
19.15 «Дурдаршн» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
20.15 «Спорт-тайм».
20.55 «Манбалар».
21.35 «Би-Би-Си» янгиликлари.
21.45 «Нон таъми».
22.05—22.45 Эстрада калейдоскопи.

«ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

5.00—8.00 «Телетонг».

***

17.55 «Тиғиз пайт».
18.15 «Аляска КИД». Телесериал. 3-серия — «Қизлар гулхани».
19.05 «Мавзу».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.45 «Илк манбадан».
20.55 «Серафима Глюкинанинг иш ва байрам кунлари». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (Свердловск киностудияси, 1988 й.).
22.05 «Талқинлар».
22.20—23.35 «Серафима Глюкинанинг иш ва байрам кунлари». 2-серия.

ЧОРШАНБА, 26

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.00 Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига. «Қилич ва қалқон». Бадиий фильм. 2-серия — «Яшаш шарт».
9.40 «Оналар мактаби».
10.10 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Беназир санъаткор».
10.30 — 12.30 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Қойилмақом Гоша». Мультфильм.
18.15 «Хусусийлаштириш-нинг янги йўналишлари».
18.35 «Спорт хабарномаси».
18.45 «Дил номалари». Мусиқий кўрсатув.
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Мозийга бир назар».
22.00 «Алпомиш авлодлари». Миллий кураш бўйича Ал-Ҳаким ат-Термизий хотирасига бағишланган халқаро турнир якунига доир.
23.00 — 23.25 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Қалбимда қуёш порласин».
19.10 «Дарвоқе..»
19.30 «Жонли тил».
20.30 «Ҳамкасблар».
21.00 «Саломат бўлинг!».
21.30 — 23.10 «Кинематограф».

ЎзТВ III ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.

*

18.40 «Мульткарусель».
18.55 «Ёшлик» студияси. «Гул ва ...».
19.35 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

*

«ОМАД» таништиради:

20.25 — 23.25 «СПОРТ ҚИТЪАСИ».

«ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

5.00 — 8.00 «Телетонг».

* * *

18.00 «Тиғиз пайт».
18.20 «Аляска КИД». Телесериал. 4-серия — «Севги мўъжизаси».
19.15 «Телеёдномалар». Роберт Рождественский.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.40 — 22.00 «Славянканинг хайрлашуви». Бадиий фильм (Свердловск кино-студияси, 1985 й.).

ПАЙШАНБА, 27

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.00 Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига. «Қилич ва қалқон». Бадиий фильм. 3-серия — «Шикоятга ўрин йўқ».
9.15 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Ботир Зокиров». Фильм-концерт.
9.55 «Буни ҳамма билиши керак».
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика.
11.00 «Кашф этилаётган имкониятлар».
11.30 Хор куйларидан концерт.
12.00 — 12.20 «Ҳуқуқингизни биласизми?».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Бир сиқим тупроқ».
18.45 Мусиқий дақиқалар.
18.55 «Ислоҳот ва масъулият».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Мен буюк юрт ўғлидурман».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 «Вақт — ҳакам».
22.00 «Умр девони». Шокирхон Ҳакимий.
23.00 — 23.25 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 «Омад» тақвими.
18.35 «Кўнгил».
18.40 «Жозиба».
19.00 «Бир шингил ҳангома».
19.10 «Муҳаббатга ошно қалблар».
19.30 «Теле-ателье-шоу».
19.40 Видео янгиликлари.
20.05 Янгиликлар.
20.10 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
20.55 «Кинонигоҳ»
22.35 — 22.55 Жаҳон янгиликлари («Эй-Би-Си»).

ЎзТВ III ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.

*

18.40 «Мульткарусель».
18.55 «Айчурек» (қирғиз тилида).
19.35 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.25 «Уорлднет» телекомпанияси янгиликлари.
20.45 Ғалабанинг 50 йиллигига. «Қуддусдан хатлар».
21.15 «Булоқлар кўз очганда».
21.45 — 22.45 «Дурдаршн» телекомпаниясининг кўрсатувлари.

«ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

5.00 — 8.00 «Телетонг».

* * *

17.50 «Тиғиз пайт».
18.10 Баскетбол. Россия чемпионати. Эркаклар. Финал. «Динамо» (Москва) — МАСК.
18.55 «Аляска КИД». Телесериал. 5-серия — «Скво-Крикни забт этиш».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.45 Сибирь Давлат академик рус халқ хорининг концерти.

*

21.05 — 21.45 «Ғалаба солдатлари». Телемарафон.

ЖУМА, 28

ЎзТВ I

6.00—8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.00 Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига. «Қилич ва қалқон». Бадиий фильм. 4-серия — «Сўнгги марра».
9.10 Немис тили.
9.40 «Қишлоқ стадионларида».
10.00 Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига. «Садоқат».
10.45 «Китоб ва ҳаёт».
11.20 «Дўстлик қўшиқлари».
11.50 «Яшил бойлигимиз».
12.20—12.50 «Баҳор севинчлари». Адабий композиция.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Бугун». Ахборот кўрсатуви.
18.10 «Фарзанд — умид юлдузи».
18.35 «Унутилмас сатрлар». Беҳбудий.
19.00 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар...».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Шеърият дақиқалари».
20.10 «Жараён».
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига. «Хотира китоби».
22.00 «Ўзбекистон композиторлари». Мутаваккил Бурхонов.
23.00—23.25 «Ўзбекистон» ахбороти.

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Катта театр ҳақида кичик ҳикоя».
18.50 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
19.20 «Баҳор манзаралари».
19.30 «Бу бўстон аро...».
20.20 «Самарали изланишлар».
20.30—21.45 «У замонлар ўтиб кетди». Бадиий фильм.

ЎзТВ III ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.

*

18.40 «Мульткарусель».

*

18.55 Чет эл эстрадаси артистларининг концерти.
19.30 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

«ОМАД» таништиради:

20.20 «Панорама».
20.50 «Компьютер-Осиё».
21.20 Эълонлар.
21.25 «Даракчи».
21.35 Эълонлар.
21.40 — 23.20 Видео — «О».

«ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

5.00—8.00 «Телетонг».

***

17.50 «Бомонд».
18.10 «Аляска КИД». Телесериал. 6-серия — «КИД иши бўйича суд жараёни».
19.00 «Мўъжизалар майдони».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.45 — 21.35 «Сен-Роман иши». Телесериал. 5-серия.

ШАНБА, 29

ЎзТВ I

6.00—8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.00 Болалар учун фильм. «Сеҳрли саргузашт».
9.10 «Яшил чироқ».
10.10 «Анъана ва замон».
10.40 Баҳор тароналари.
11.10 «Ёдингиздами?». Кинодастур.
11.50 — 13.20 «Маънавият» видеоканали.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Болалар учун. «Эртаклар — яхшиликка етаклар».
18.45 Спорт хабарномаси.
19.00 «Юзма-юз».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 «Турфа ҳангомалар».
20.30 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Кумуш Раззоқова куйлайди.
22.30 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
22.40 «Тунги ёғду». Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

9.00 «Мультфейерверк».
9.30 «Хусусийлаштириш: қадамбақадам».
9.50 «Теле-ателье-шоу».
10.00 «Ҳайвонот дунёсининг сирлари».
10.50 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
11.15 Янгиликлар.
11.20 Видеогид.
11.40 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.20 «Кинонигоҳ».
14.00 «Жаҳон янгиликлари («Эй-Би-Си»).
14.20 — 18.30 «СПОРТ ҚИТЪАСИ».

*

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.10 «Антенна».
19.30 «Акс-садо».
20.00 «Менинг кучам».
20.15 «Хонадонингиз осойишта бўлсин!».
21.15 «Ҳар соҳадан бир шингил».
21.35 «Пульс». Хабарлар.
21.50 «Гладиаторлар». Спорт-шоу дастури.
22.35 «Кинематограф».
00.15—00.20 Хотима.

ЎзТВ III ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Ширу шакар».
10.40 «Дидар» (қозоқ тилида).
11.10 «Мюзик-холл».
11.40 — 12.10 «Ишонч».

***

17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.

*

18.40 «Мульткарусель».
18.55 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
19.20 «Колумб кашф этган диёр». Сан-Франциско.
20.10 «Учрашув».
20.40 «Биздан обод ва озод Ватан қолсин».
21.20 «Замандас».
22.10 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.
22.20—22.40 «Бу ажиб дунё».

«ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.20 «Брейн-ринг».
18.20 «Шартномасиз таваккал». Бадиий фильм (Россия, 1992 й.).
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 «Время».
20.45 «Зодиак белгиси остида». Эпиграммалар кечаси.
21.35—22.30 «Сен-Роман иши». Телесериал. 6-серия.

ЯКШАНБА, 30

ЎзТВ I

6.00 — 8.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.00 «Бири кам дунё». Муқимий номидаги Ўзбек Давлат мусиқий театрининг спектакли. Тоир Юнусов асари, Алишер Расулов мусиқаси. Теле-премьера.
9.30 «Шоҳруҳ» клуби.
10.00 Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига. «Ватанимга хизмат қиламан». Кўрсатув ва концерт.
11.00 «Аралаш». Ҳажвий кино-журнал.
11.20 «Япониялик тадбиркорлар».
11.35 Кинотаҳририят почтасидан.
12.20 — 13.50 Футбол. Ўзбекистон чемпионати.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Ўсмирлар учун. «Еттига етти». Телевизион ўйин.
18.35 «Кино ва болалар».
19.05 «Ойнаи жаҳонда...».
19.25 Эълонлар.
19.30 «Ҳафтанома» (рус тилида).
20.00 Эълонлар.
20.05 Телетасвирчи нигоҳида. «Шаҳарлар ва одамлар».
20.20 Дам олиш концерти.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Ҳафтанома».
21.30 Эълонлар.
21.35 «Девона». Бадиий фильм (Ҳиндистон). 1—2-сериялар.
00.15 — 00.45 «Ҳафтанома».

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

10.00 «Омад» тақвими.
10.05 «Кўнгил».
10.10 «Жозиба».
10.30 «Бир шингил ҳангома».
10.40 «Муҳаббатга ошно қалблар».
11.00 «Теле-ателье-шоу».
11.10 Видео янгиликлари.
11.35 Янгиликлар.
11.40 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.25 «Кинонигоҳ».
14.05 — 14.25 Жаҳон янгиликлари («Эй-Би-Си»).

* * *

17.00 «Совға».
17.30 «4/8». Мусиқий дастур.
17.50 «Панорама».
18.20 Жаҳон географияси.
19.10 Жаҳон янгиликлари («Эй-Би-Си»).
19.30 Эълонлар.
19.35 Видео — «О».
21.15 Эълонлар.
21.20 «Курьер».
21.40 «...яна об-ҳаво ҳақида».
21.50 «Постфактум».
22.00 «Компьютер-Осиё».
22.30 «Авто-клуб».
22.50 Эълонлар.
22.55 «Даракчи».
23.05 Эълонлар.
23.10 — 00.50 Видео — «О».

ЎзТВ III ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

9.00 Мультфильм.
9.40 «Жонли сайёра».
10.00 «Коллекция».
10.20 «Менинг кучам».
10.35 «Жентльмен-шоу».
10.50 «Кинематограф».
12.30 — 12.40 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).

* * *

17.10 — 18.40 Туркия телевидениеси.

*

18.40 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
19.05 Хорижнинг биринчи элчилари.
19.50 «Мусиқий саёҳат».
20.25 «Дурдаршн» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.25 «Ҳамкорлик — тараққиёт нишонаси».
22.00 «Ёшлик» студияси. «Эъзоз».
22.30 «Би-Би-Си» янгиликлари.
22.40 «Бу ажиб дунё».
23.00 — 23.10 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.

«ОСТАНКИНО» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.00 «Эҳ, йўллар, фронт йўллари...»
18.10 «Юзма-юз».
18.40 «Қўшиқ-95». «Евровидение» танловининг саралаш тури.
19.20 Луи де Фюнес «Сен-Тропезлик жандарм» бадиий фильмида.
21.00 — 21.45 «Якшанба».

● Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан

«У ДУНЁ»ДАН ҚАЙТГАН...

... 1943 йил Харьков шаҳри қулдан-қулга ўтиб турган пайт. 28-танк корпуси ён томондаги қўшилмалар ёрдамига таяниб, душманни анча нарига улоқтириб ташлади. Аммо энг муҳим марран қўлдан бой берилганини сезган душман шундай қарши ҳужум уюштирдики, эгалланган марраги фақат корпус жангчиларининг кучи билан ортиқ қўлда ушлаб туриш қийин бўлиб қолди. Шунда корпус командири подполковник Аржанович чекинишга буйруқ барди.

Талофатсиз чекиниш, куч тўплаб туриб яна ҳужумга ўтиш учун тезкор чора кўриш керак. Корпус қўмондонлиги жангчиларнинг чекинишини таъминлаш учун олдинги маррада зарбдор гуруҳини қолдириш лозим деган қарорга келади. Ушбу зарбдор гуруҳга юртдошимиз оддий аскар Матёқуб Саъдуллаев ҳам киритилди.

Белгиланган вақтда чекиниш бошланганда зарбдор гуруҳ душманнинг биринчи зарбасини ўзига қабул қилади. Тенгсиз жанг бир неча соат давом этади. Бу жангнинг тахминий натижаси корпус қўмондонлигига маълум эди. Вахоланки, улар зарбдор гуруҳ жангчиларининг ҳалок бўлишларини билардилар. Шу туфайли чекиниш муваффақиятли якунлангач, ҳалок бўлган жангчиларнинг уйларига «қора хат» юборишга киришдилар. Жумладан, бундай хат ўзбек йигити Матёқубнинг уйига ҳам жўнатилади. Бу пайтда Матёқуб Саъдуллаевнинг ўзи Мерефа қишлоғидаги Любаша исмли аёлнинг омборхонасида ҳушидан кетган ҳолда ётарди...

Ушанда немислар эрта тонгданоқ зарбдор гуруҳ жойлашган ҳудудларни қаттиқ бомбардимон қила бошлашди. Вазият жуда оғир эди. Бироздан сўнг тўпчилар ротасида Матёқуб Саъдуллаевдан бошқа барча аскарлар жароҳатланишади. Аксарияти ҳалоқ бўлишади. Жасур жангчи гитлерчиларга қарши яккаю ёлғиз курашарди. У тўпни бетиним ўқлар ва душман танкларига усталик билан ўқ узиб, уларга кўпроқ талофат етказишга уринарди.

Кўп вақт давом этган олишув пайтида у икки немис танкини яксон қилиб, сон-саноқсиз фашистларни ер тишлатди. Бироқ, ўзи ҳам оғир яраланиб ҳушидан кетди. Энг муҳими, бу пайтда қуролдошлари мўлжалдаги нуқтага чекинишга улгуришган эдилар. Любаша исмли аёл қонга беланиб ётган аскарни жанг майдонидан, чуқурликдаги мурдалар орасидан олиб чиқиб, немислар эгаллаган Мерефа қишлоғидаги ўз омборхонасида асраб қолди. У етти кун ҳушсиз ётади.

... Фронтдаги ўғлидан хуш-хабар кутиб хориган Саъдулла ота «қора хат»ни ўқиди-ю, кўз олди қоронғилашиб кетди. Наҳотки, «Ой бориб, омон қайт» дея оқ фотиҳа берган, жигарбандидан айрилган бўлса?! Саъдулла ота бу мудҳиш хабарни Матёқубни оқ ювиб, оқ тараб, не-не қийинчиликлар билан ўстирган мунгли волидасига қай сўзлар билан етказади, унга қандай қилиб айтади. Начора, марҳумни йиғи билан қайта тирилтириб бўлармиди?! Паҳлавонидан айрилган бечора ота-она тақдирга тан бериб ўғлининг таъзия маросимларини ўтказдилар.

Аслида разведкачилар взводининг командири, старшина Матёқуб Саъдуллаев Луцк шаҳрини озод этиш учун бўлган жангларда оғир яраланиб, госпиталда даволанди ва яна жанговар сафга қайтди. Кейинчалик Сталинград, Курск шаҳарлари, Украина, Белоруссия ва Польшани озод қилиш учун бўлган жангларда жасорат намуналарини кўрсатди. Уриш давомида олти марта оғир жароҳатланади. Ўз жанговар фаолиятини 1945 йил 9 майда Берлинда — Ғалаба билан якунлайди.

Суронли уруш давомида кўрсатган қаҳрамонликлари эвазига Матёқуб Ота қатор орден ва медаллар билан тақдирланган. Қизил Юлдуз, I ва II даражали Ватан уруши орденлари, «Берлинни олганлиги учун», «Варшавани озод қилганлиги учун», «Сталинград мудофаасида қатнашганлиги учун» ва бошқа кўплаб медаллар шулар жумласидандир.

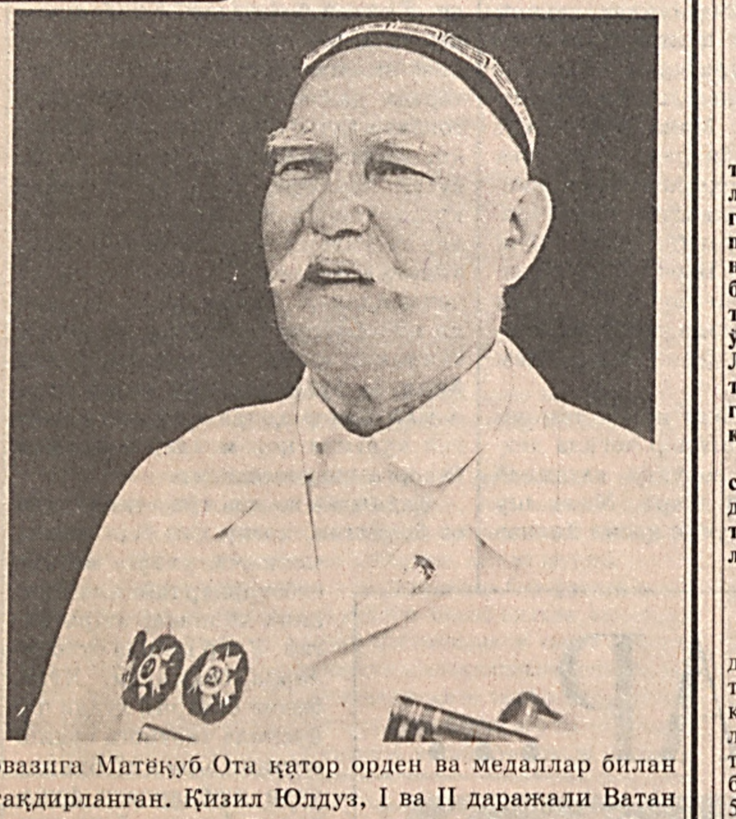

1945 йили урушдан қайтиб, кўп йиллар мобайнида халқ хўжалигининг турли жабҳаларида меҳнат қилди. Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда жонбозлик кўрсатди. Бугун унинг саккиз нафар фарзанди ва 25 дан ортиқ неваралари бор. Умр йўлдоши Феруза ая билан 50 йилдирки пиру бадавлат бўлиб яшаяпти.

Ғулом ПРИМОВ,
«Адолат» мухбири.

● Сўранг, жавоб берамиз

ЯНГИ ҚОНУН ПЕНСИОНЕРЛАРГА НИМА БЕРАДИ?

Айрим жойларда пенсия таъминоти бўйича чалкашликлар мавжуд. Муҳарририятимизга кўплаб муштарийлар сим қоқиб, бу борада ёрдам беришимизни сўрашмоқда. Ана шу мақсадда биз Тошкент шаҳар Ижтимоий таъминот бошқармаси бошлиғи ўринбосари Хулкар ФАЙЗУЛЛАЕВАга мурожаат қилиб, муштарийларнинг айрим саволларига жавоб беришларини илтимос қилдик.

— Янги Қонуннинг 14-моддаси бўйича муддатдан олдин ёшга доир пенсия тайинлаш назарда тутилган. Бундай пенсиялар кимларга тайинланади?

К. ХОЛБОЕВ.
Манғит шаҳри

— Бу турдаги пенсиялар ходимлар сони (штатлари) қисқартирилиши ёки корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар тугатилиши муносабати билан бўшатилган ва ишсиз мақомига эга бўлган шахсаларга -эркакларга — 58 ёшга тўлганда ва иш стажи камида 25 йил бўлган тақдирда; аёлларга — 53 ёшга тўлганда ва иш стажи комида 20 йил бўлганда тайинланади.

***

— Эрим уруш ногирони эди. Уларнинг вафотидан сўнг менга боқувчисини йўқотганлик пенсияси тайинланди. Пенсияни тайинлашда эримнинг 1947-1967 йиллардаги иш стажи ҳисобга олинди, 1967 йилдан 1974 йилгача бўлган иш даври эътиборга олинмади. Эримнинг хизматлари учун пенсиям ўзгарадими?

М.МИРАКБАРОВА,
Тошкент шаҳри,
Чилонзор тумани.

— Жорий қилинадиган Қонунда боқувчисини йўқотганлик пенсиясига устамалар қўшиш назарда тутилган. Жумладан талаб қилинадиган ортиқча тўлиқ ҳар бир йил меҳнат стажи учун боқувчининг ўртача ойлик иш ҳақининг 0,5 фоизи миқдорида қўшимча берилади.

Агар эрингизнинг вафоти ҳарбий бурчни бажариш билан боғлиқ бўлса ва сиз янги никоҳдан ўтмаган бўлсангиз, унда пенсиянгизга яна энг кам ойлик иш ҳақининг 30 фоизи миқдорида устама берилади. Пенсияни қайта ҳисоблатиш учун эрингизнинг бутун меҳнат фаолияти давомида энг юқори бўлган кетма-кет қаторасига келган 5 йиллик иш ҳақларини олиб келишингиз мумкин.

***

— Мен Ватан уруши қатнашчисиман, 2-гуруҳ ногирониман. Лекин ногиронлигим учун қўшимча берилмайди. Янги Қонун бўйича пенсиямда ўзгариш бўладими?

А.АЗИРБОЕВ,
Навоий вилояти.

— Амалдаги Қонунда умумий касаллик бўйича 2-гуруҳ ногиронларига қўшимча бериш назарда тутилмаган. Лекин янги Қонун бўйича уруш қатнашчиларининг пенсияларига энг кам ойлик иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида устама бериш назарда тутилган. Бундан ташқари пенсия тайинлашда талаб этиладиганидан ориқча иш стажининг ҳар бир тўлиқ йили учун пенсиянинг асосий миқдори пенсияни ҳисоблаб чиқариш учун олинадиган ўртача ойлик иш ҳақининг 1 фоизи миқдорида оширилади.

***

— Кўп болали она сифатида 16 йиллик иш стажи билан карилик пенсиясини оламан. Янги пенсия Қонуни бўйича 9 та болам борлигини ҳисобга олган ҳолда пенсиям қайта кўриб чиқиладими?

Ж.АЙГАРАЕВА.
Навоий вилояти,
Конимех тумани.

— Янги Қонун бўйича беш ва ундан ортиқ бола туғиб, уларни 8 ёшгача тарбиялаган оналарга болани парваришлаш учун кетган вақтни қўшиб ҳисоблаганда иш стажи камида 20 йилни ёки болани парваришлаш учун кетган вақт қўшилмаганда иш стажи камида 15 йилни ташкил қилиши керак.

Амалдаги Қонундан фарқли равишда тўлиқ пенсия тайинлашда талаб этиладиганидан ортиқча иш стажининг ҳар бир тўлиқ йили учун пенсиянинг асосий миқдори пенсияни ҳисоблаб чиқариш учун олинадиган ўртача ойлик иш ҳақининг 1 фоизи миқдорида оширилади.

Демак, сизнинг пенсиянгиз ҳам умумий стажингизни ҳисобга олган ҳолда қайта кўриб чиқилади.

● Диққат: муаммо

БЕНЗИН НЕГА ИСРОФ БЎЛМОҚДА?

Наманган умумий овқатланиш корхоналарининг ходимлари ўлчов асбобларини тозалаш ва бўяш учун олтмиш литр бензин сарфлашибди. Улар ёнилғини қатъий тежаш зарурлигини билмагани учун бензинни исроф қилгани йўқ — ахир бор-йўғи корхона директори О. Раҳматовнинг кўрсатмасини бажаришган, холос.

«Ўздавнефтгазинспекция» вилоят бўлими уюштирган текширишлар бундай исрофгарчилик тез-тез содир бўлаётганини кўрсатди.

«Ўзгўштсутсаноат» бирлашмаси Наманган ихтисослашган автокорхонасининг директори А. Иномитдинов топшириғига биноан мавжуд машиналарни навбатдаги техника кўригига тайёрлаш чоғида турли техник эҳтиёжларга 80 литр бензин сарфланди. Бу ерда эҳтиёт қисмларни ювиш учун юз литр дизел ёнилғиси кетди. Наманган электр тармоқлари корхонасида ҳам ёнилғи ана шундай мақсадларга сарфланди. Бу ерда бошлиқларнинг кўрсатмаси билан олти тонна бензин ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун сарфлаб юборилди.

Ана шундай сабаблар, шунингдек, спидометрларнинг носозлиги, аниқ ҳисоб-китобларнинг йўқлиги оқибатида вилоятнинг бир қанча корхоналари, хўжалик ва ташкилотларида ёнилғи-мойлаш материаллари ортиқча сарфланганини аниқланди. Ўтган йил якунларига кўра, Наманган машинасозлик заводида бир тонна бензин ва дизел ёнилғиси ортиқча сарфланган, «Муштарий» акционерлик тикувчилик ишлаб чиқариш жамиятида, вилоят сув хўжалиги бошқармасининг 5-механизациялашган кўчма колоннасида ёнилғи сарфи меъёри ошириб юборилган. «Наманганcавдо» концерни қошидаги «Бинокор» таъмирлаш-қурилиш бошқармасида икки минг литр бензин сақлаш чоғида яроқсиз бўлиб қолган. Натижада 15 минг сўмлик зарар етган. «Нур» электр тармоқлари корхонасида ҳам ана шундай нуқсон аниқланди.

Наманган вилоят таъмирлаш-қурилиш тресті бошлиғи М. Юсуфбоев омборда сақланаётган бензинни ўз мулкидек тасарруф қилаверган. У «Ҳуриятбону» фирмасига ярим тонна, «Наманган иккиламчиқораметалл» корхонасига деярли бир тонна бензинни бериб юборган. «Меъмор» кооперативига эса, бу тақчил ёнилғининг 5 минг 300 литри «ҳадя» қилиб юборилган. Ана сизга «ҳотамтойлик»?!.

Норин туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида 225 литр бензин кам чиққан. Буни раҳбарлар «қўшниларга қарз берганмиз», дея изоҳлашди. Шу хўжаликда сақланаётган бензин сифати бузилгани ҳам аниқланди.

Вилоятдаги корхона ва ташкилотларнинг бир қанча нефт омборларида, автомобилларга ёнилғи қуйиш станцияларида ёнғиндан ҳавфсизлик қоидаларига риоя этилмаяпти. «Агросаноат-2» тресті туман бўлинмаларининг омборлари ва ёнилғи қуйиш станцияларида ўт ўчириш воситалари етишмайди. Вилоятнинг бошқа қурилиш корхоналарида ҳам, масалан 142- ва 149- хўжаликлараро кўчма колонналарда бензин, дизел ёнилғиси машиналарга пақир билан қуйилмоқда.

Текшириш натижасида тўққизта нефть омборининг фаолияти тўхтатиб қўйилди. 19 нафар мансабдор шахсга катта жарима солинди. Масалан, Норин туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Э. Қирғизбоев 225 литр бензинни қарзга бериб юборгани учун 3 ойлик маошидан маҳрум бўлди.

Хуллас, ёнилғи-мойлаш материалларидан фойдаланишда исрофгарчиликка йўл қўйган шахслар жазоланди. Бироқ, «Ўздавлатнефтгазинспекция» Наманган вилоят бўлимининг бошлиғи А. Ғаппоровнинг айтишига қараганда, биринчи навбатда корхоналар, ташкилотлар, хўжаликлар раҳбарларининг ўзлари ёнилғи-мойлаш материалларидан тежаб-тергаб фойдаланиш ҳақида жон куйдириши керак. Бироқ, афсуски, айрим раҳбарларда айни шу жонкуярлик етишмаяпти. Хўш, нега? Наҳотки, улар «Тежалгани — нақд бойлик» эканини тушунмасалар?

Н. ХЎЖАЕВА.

МУЗЕЙДА КИЧИК КОРХОНА

Фарғона вилоят Ўлкашунослик музейи ишчи-хизматчилари яна бир қулайликка эга бўлишди. Музей қошида косибчилик, дурадгорлик, тикувчиликка ихтисослашган кичик корхона иш бошлади.

Тадбиркорлар саъй-ҳаракати билан ишлаб топилган маблағ музей экспонатларини сақлашга, турли харажатларга, шунингдек, ходимлар манфаатини ҳимоя қилишга хизмат қилади. Ишбилармон Қаҳҳорбек Ахмадалиев ташаббуси билан иш бошлаган корхонада яқин кунларда гилам тўқиш ҳам йўлга қўйилади.

Ф.ШОДМОНАЛИЕВ.

● Янгиликлар, хабарлар, воқеалар

«ОСИЁ» МАҲСУЛИ

Қашқадарёнинг Чироқчи туманида 30 дан зиёд хусусий ишлаб чиқариш корхоналари бор. «Осиё», «Тадбиркор», «Учқун» корхоналарида ҳаражатни қоплашдан ташқари, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилиши эътиборга молик. «Осиё» корхонасига ишбилармон йигит Маҳмуд Мустафоев раҳбарлик қилади.

У аввало корхона учун жой, маблағ топиб 22 та тикув машинаси сотиб олди ва 35 киши билан иш бошлади. 22 хотин-қиз тикув дастгоҳида 1200 дан зиёд ишбоп кийимлар, 500 дан зиёд кўрпа ва кўрпачалар тайёрлашади. Маҳсулот омборда туриб қолаётгани йўқ. Тикувчилар маоши ўртача 500 сўмдан ортиқ. Маҳмуд ака шу кунларда корхонада гулдор кигизлар чиқариш имконини қидирмоқда. Мойжувоз ишлаб турибди.

КИЧИК КОРХОНА ШАКАРИ

Тўрткўл тумани матлуботчилари шакар, қанднинг танқислигини ҳисобга олган ҳолда «Шўрахон» жамоа хўжалигида етиштирилаётган қанд лавлагидан қиём ишлаб чиқарадиган цехни ишга туширдилар.

Цехнинг асбоб-ускуналари оддийгина бўлиб, ҳар сменада 250 килограмм қанд лавлаги қайта ишланиб, қиём олинмоқда. Бу қиёмлар печенье, булочка, нон ва бошқа қандолат маҳсулотлари тайёрлашда ишлатилмоқда. Цехда шакар ишлаб чиқариш ҳам синовдан ўтказилди.

Келажакда цехнинг қуввати яна 8-10 баробар ортади. «Шўрахон» жамоа хўжалигида ўтган йили 5 гектар ерга қанд лавлаги экилиб, унинг ҳар гектаридан 350 центнердан ҳосил олинганди. Бу йилги режа 400-450 центнер.

Ш. МАШРАББОЕВ.

ИМТИҲОН БИЛЕТЛАРИ ҚАНЧА ТУРАДИ?

● ЛУҚМА

Маълумки, ҳар ўқув йилининг охирида мактабларда ўқувчилар битириш ва синфдан синфга кўчиш имтиҳонларини топширадилар. Бу имтиҳонлар Халқ таълими вазирлиги тасдиқлаган ва Республика ўқув-методика марказида нашр қилинган имтиҳон билетлари асосида бўлиб ўтади.

Марказ ҳар йили Республикамиздаги мактабларни бепул имтиҳон билетлари билан таъминлаб келар эди. Лекин бу йил аҳвол ўзгарибди. Биз — малака оширишга келган бир гуруҳ ўқитувчилар марказда имтиҳон билетлари борлигини эшитиб, у ерга бордик. Борсак, имтиҳон билетларининг савдоси авжида экан.

Имтиҳон билетлари сотаётган марказ ходимининг қўли-қўлига тегмайди. «Нима учун имтиҳон билетларини сотаяпсиз?» деган саволимизга: «буйруқ шунақа, хоҳласангиз олинг, бўлмаса олманг, йўлингиздан қолманг», деб жавоб берди. Билетларнинг нархи билан қизиқдик. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, ўзбек тилидаги кичкина имтиҳон билетлари тўпламининг баҳоси 24 сўм 50 тийин, иккинчисиники эса 17 сўм экан. Урис тилидагиси сал арзонроқ!

Ажабланадиган жойи шундаки, Тошкентда Ўткир Ҳошимовнинг сайланма асарларини, А. Қодирийнинг «Ўтган кунлар» ва «Меҳробдан чаён» романларини, чет эл усулида, сифатли қилиб босилган катта-катта китобларни бор-йўғи 24 сўмдан олган эдик. Оз меҳнат ва маблағ сарфланган билетларнинг баҳоси эса ундан ҳам ортиқ!

Биз марказ раҳбариятига учрашишга қарор қилиб, қабулхонага борганимизда директор К. Эшчоновнинг йўқлигини айтишди. Директор муовини Т. Думаев эса, ҳозир таълим тизими оғир иқтисодий аҳволда эканлиги, қоғоз қимматлиги ҳақида узундан-узоқ «тушунтириш» маърузасини ўқиди. Имтиҳон билетларини сотиш ҳақида ҳатто Халқ таълими вазири Ж. Йўлдошевнинг буйруғи борлигини таъкидлади.

Наҳотки вазирлик таълим тизимини иқтисодий қийинчиликлардан имтиҳон билетларини сотиш йўли билан қутқарса? Унинг устига марказ директорининг муовини имтиҳон билетларини сотишни «ишбилармонлик, тадбиркорлик», деб атади.

Биз пулимизнинг чўғи озлиги туфайли фақат биттадан имтиҳон билетларини олишга мажбур бўлдик. Шундан сўнг таълим тизимини маблағ билан таъминловчи ташкилотларга учрашганимизда улар имтиҳон билетларини нашр этиш ва мактабларни таъминлаш давлат тасаруффида эканлигини, ҳукумат бу мақсадларга катта маблағ ажратишини айтиб, ҳайрон бўлишди.

Ҳурматли рўзнома ходимлари! Бизнинг ушбу ўкинч тўла мактубимизни рўзномада босиб чиқарасиз, деб умид қиламиз. Токи, ўқув-методика марказига имтиҳон билетларини олиш учун келган биз каби муаллимлар ўз хамёнларига кўпроқ пул солиб келишсин. Бўлмаса имтиҳон билетларини оламиз, деб хомтама бўлишмасин.

Акс ҳолда имтиҳон билетларини сотиб олишга қурби етмаган ўқитувчилар имтиҳон қабул қилолмай, ўқувчилар эса шу туфайли имтиҳон топширолмай қолсалар ажаб эмас.

Р. АЗИЗОВА,
Чирчиқ шаҳридаги 91-мактабнинг олий тоифали ўқитувчиси.
З. ГАЛИЕВА,
Бекобод шаҳридаги 16-мактабнинг математика ўқитувчиси.

«Қарамасанг, мен ҳам сенга...»

Тоҳир Ҳамроқул олган сурат-лавҳа

● Шифобахш неъматлар

ИБН СИНО ХАЗИНАСИДАН

Сабзи: Зотилжам ва давомли йўталга фойда қилади, ҳазми қийин, мураббосини ҳазми эса енгилдир.

Сабзи, айниқса, ёввойи сабзининг уруғи ичак оғриқларини босади. Қаттиқ пешоблатади, хусусан, ёввойи сабзи, айниқса унинг уруғи, япроғи ҳам шу таъсирларни беради.

Биринчи даража ҳўл-иссиқ сабзи,
Қувват бўлар ва яна ўзи.
Уруғи куч берар пушт учун кўп соз,
Кучлидир тоғ сабзи демиш бир устоз.

Турп: Унинг энг кучли нарсаси уруғи. Пиширилганининг озиқлиги кўпроқ.

Унинг қайнатилгани йўталга фойда қилади. Овқатдан кейин ейилса, ични юмшатади ва овқатни ўтказади. Сирка билан аралаштирилган уруғи қаттиқ қустиради.

Шолғом: Семиз гўшт билан пиширлгани кўкракни ва томоқни юмшатади. Шолғом секин ҳазм бўлади. Гўшт билан қўшиб қайнатилган шолғом кучли озиқ ҳисобланади ва буйракни қиздиради, меъдада узоқ вақтгача қолади.

«Ҳусайн туҳфаси»дан

ФОЙДАЛИ МАСЛАҲАТЛАР

Ёзнинг иссиқ кунларида ичимликларни совутиш учун шишаларни шўр совуқ сувга ҳўлланган матога ўраб елвизак жойга қўйиш тавсия этилади. Мато қуриши билан яна ҳўллаш керак. Қовун ва тарвузни ҳам шундай усулда совутиш мумкин.

***

Компот ёки мураббо тайёрлаш учун арчилган олма қорайиб қолмасин десангиз, шўртангроқ совуқ сувга ташлаб туринг.

***

Янги туника товани дастлаб сирка сепилган латта билан, сўнгра сода эритмасида артилади. Қуруқ товага юпқа қилиб ўсимлик мойи суркалади ва духовкада қизитилади.

***

Латтага йирик туз сепиб, устидан қизиган дазмол юритиш билан дазмол тагида пайдо бўлган доғни йўқотиш мумкин.

***

Товадан келаётган балиқ ва пиёз ҳидини йўқотиш учун қизиб турган товага чой шамаси сепиш керак.

***

Бурсилдоқ буханка нонни уватмай кесмоқчи бўлсангиз, пичоқни бироз оловда қиздиринг ёки бир-икки минут қайноқ сувда тутиб туринг.

***

Қозонда ёғни доғлаб пиёз жазланг, тўғралган гўшт қўшинг, сўнгра томат билан картошка ташлаб қовуринг. Сув қуйинг, у қайнаб чиққандан кейин нон бўлакларини солиб дамланг. Таомнинг ҳажми анча кўпаяди, таомнинг нордонлиги, гўштнинг лаззатини шимиб олган қаттиқ ноннинг таъми жуда хушхўр бўлади. Бунинг номи қовурма ёки «нон палов» деб аталади.

***

Айтайлик, уйингизда юмшоқ нон тугаб қолди, лекин суви қочган ёки қаттиқ нонни эҳтиёт қилиб қўйгандирсиз. Уни янгилаш мумкин. Қаттиқ нонни бироз ивитиб, суви қочган нонни эса ҳўллайсиз. Ҳар иккаласини манти қасқон лаппакларига қўйиб бугласангиз, билқиллаб қолади. Шу усулда қатлама, сомса ва бугирсоқларни ҳам ташлаб юбормай «ёпартириб» ейилса, исрофгарчилик анча барҳам топади.

***

Тухумни ийлаб, унга қаттиқ нон бўлакларини ботириб, ёгда қовуриб, ўз селига 5-7 минут дамлаб қўйсангиз, юмшаб, бағоят лаззатли таом ҳосил бўлади.

«02» хабар беради

ЮРАКДАН УРГАННИНГ ЮРАГИГА УРДИ...

Қайтар дунё деганларидек, бу оламда кўпчилик яхшилигу ёмонлик қайтиб туради. Аммо янгийўллик 34 ёшли кишининг қилмиши бу нақлга нечоғлик тўғри келади, буёғи...

Дарвоқе, Тошкент вилояти Янгийўл тумани Янги ҳаёт жамоа хўжалигида яшовчи бу киши бир вақтлар ўзининг юрагидан урган жуфти ҳалолининг юрагига пичоқ урди.

Ўзаро жанжал туфайли содир бўлган бу воқеа тафсилотларини прокуратура ходимлари адолат торозисида тортиб кўриш учун махсус «иш» очдилар. Фикри ожизимизча, қонун посбонлари юракдан урганнинг юрагига уриш марднинг иши эмас, шу боис номардлигинг учун жазо оласан дейишса, керак.

ИШОНЧСИЗ ИШОНЧ ВАРАҚАСИ

Андижон вилоятининг Шаҳрихон туманидаги Шаҳрихон ширкатлар уюшмасида яшовчи 47 ёшли киши 33 кун бурун содир бўлган воқеани ички ишлар ходимларига эти уюшиб сўзлаб берди. Мазкур уюшмада ҳисобчи бўлиб ишловчи бу кишининг сўзларига қараганда «бундан бир ой бурун келган икки киши ундан товламачилик йўли билан Шаҳрихон сут заводидан 2500 килограмм сариёғ олиш учун ишонч варақасини олиб, сариёғни олиб чиқиб кетишганини билдирган.

Ички ишлар ходимлари томонидан тезкор кўрилган чора тадбирлардан сўнг ишончсиз ишонч варақаси билан ишини битириб кетган икки жиноятчи ушланди. Қизиғи шундаки, ҳисобчининг ҳисобидан адаштириб кетган бу товламачиларнинг бири шу тумандаги «Наврўз» чойхонасида ишчи бўлса, иккинчиси «Оталар» чойхонасида ошпаз экан.

Шуҳрат РЎЗИЕВ,
Республика ИИВ Матбуот маркази ходими

АДОЛАТ
МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН "АДОЛАТ" СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ СИЁСИЙ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи Тўхтамурод ТОШЕВ

Бизнинг манзил: 700000, Тошкент—ГСП, Матбуотчилар кўчаси—32.
Қабулхона — 33-41-89, 32-55-70

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 140.
Газета офсет усулида, А—2 форматда, 10.000 нусхада чоп этилади.

Буюртма Г.—0187.
"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.